

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Baththányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Multămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Partidele politice

În raport cu chestia naționalităților

Nu mai încapă îndoială, că organiza-
 ția de partid este astăzi forma cea mai
 înaltă, care poate da o expresie sigură de
 utilitate socială diferitelor curente de idei,
 ce însuflețesc popoarele.

Mai mult, partidele disciplinează tem-
 peramentele și îndrumază voințele spre o
 țintă comună. Ele au ajuns azi organe in-
 dispensabile ale statului, — dacă nu organe
 oficiale, în orice caz organe de viață.

Partidele sunt organizații emina-
 mente democratice. Înainte vreme, când
 forma de guvernare era monarhia absolută,
 partidele nu existau. Pe atunci, voința des-
 potică a monarhului era expresia superio-
 ară a tuturor năzuințelor naționale.

Pe măsură însă, ce conștiința indivi-
 dualității s'a deșteptat în oameni, unitatea
 absolută de voință exercitată de absolutis-
 mul monarhic al veacurilor trecute, s'a
 clătinat până ce în urma sguuirilor pu-
 ternice dela sfârșitul secolului al XVIII-lea
 s'a născut cu desăvârșire.

Atunci poporul a început să gândească.
 Vă închipuiți, ce haos s'ar fi născut,
 când monstrul acesta naiv, nenorocit și
 incult, a început să-și dea samă de toate
 suferințele, de toate jicnirile, de toate ru-
 șinile, la cari l'au expus veacurile trecute
 de apăsare oligarhică, dacă *necesitatea so-
 cială* n'ar fi născocit ideea partidelor po-
 litice.

Partidele politice sunt în viața socială,
 ceea ce sunt canalele în organizația edili-

tară. Ele îndeplinesc o îndoită funcțiune:
 una de distribuție și alta de apărare. După
 cum un oraș fără canale ar fi înecat de
 apele, curate sau murdare, ce se scurg în
 mod necesar din fiecare casă, tot așa un
 popor ar cădea cu siguranță pradă pro-
 priului său anarhism, dacă fiecare om ar
 judeca după capul lui.

Partidele canalizează viața politică. Și
 această operă, de canalizare este și ea în-
 doită: partidele *primesc* din toate părțile
 și *distribuie* în toate părțile. După cum can-
 alul primește apa curată și murdară pen-
 tru a o revărsa în râul cristalin, care la o
 cotitură umbrată stinge setea muncitorului
 ars de soare și dă puteri întremătoare dru-
 mețului însetat, tot așa partidele concen-
 trează toate voințele și inteligențele spre o
 țintă comună și făuresc idealurile, cu cari
 se nutresc popoarele.

Iată dar, că partidele politice, plecând
 de la o necesitate democratică, ajung în
 mod fatal la un scop de selecțiune. De-
 mocratism fără partide politice nu se poate
 concepe, după cum de alt-fel nu se poate
 concepe nici selecțiune în democratism fără
 acțiunea de control și canalizare a parti-
 delor politice.

Partidele politice, nu ca organizații
 particulare, ci ca guvern, ca forță oficială
 a statului, intervin adesea și provoacă tur-
 burări în dezvoltarea normală a diferitelor
 instituții. Dar vinovate de aceste intervenții
 nu sunt partidele, ci organizația de stat.
 Să se dea instituțiilor vitale ale statului
 garanții suficiente de independență și atunci
 funcționarea lor de nimeni nu va mai pu-
 tea fi turburată.

*

Dar o importanță deosebită au par-
 tidele politice în statele alcătuite din mai
 multe naționalități. Acolo partidul repre-
 zintă rassa. Acolo toți, cei de aceeași rasă
 trebuie să fie strânși în jurul drapelului
 aceluiasi partid.

În statele poliglote partidele sunt na-
 ționale. Acolo lupta se dă pe baza prin-
 cipiului de naționalitate. Exemplul cel mai
 viu este însăși Austro-Ungaria. Baza lup-
 telor politice din Austro-Ungaria este na-
 ționalismul. Și nici nu se poate să fie alt-
 fel. Principiul de naționalitate este cel din-
 tăi principiu, la care se închină un popor.
 Prin urmare, e foarte natural, că într'o
 țară, în care trăesc cetățeni de mai multe
 naționalități, împărțirea politică să se facă
 în baza principiului de naționalitate.

În statele poliglote, partidele reprezintă
 naționalitate. În acele state, cine rămâne
 în afară de partide, se desinteresează de
 însăși lupta de apărare a naționalității
 sale. Iar conaționalii, cari sub pretext de
 concepții noi, își atacă în public, în plină
 luptă, partidul și pe conducătorii lui, aceia
 făptuesc. Cine are curajul să susție, că
 vrednică de laudă e fapta, pe care aceia
 o făptuesc?

Statele compuse din mai multe națio-
 nalități, condusă de o singură națiune stă-
 pânitoare, care-și concentrează toate for-
 țele în a descentraliza pe toate celelalte
 — nu facem aluzie la nimeni, vrem nu-
 mai să stabilim în teorie un anumit punct
 de vedere — se pot asemăna cu câmpu-
 rile de luptă în timp de războiu. Oștile ad-
 versare stau față în față. Unii atacă, alții
 se apără. De multe ori atacă și unii și
 alții. De! *A la guerre comme à la guerre!*

Lui Leo Tolstoi

de P. Cerna

Dormi în mândra ta poiană împăcat cu
 [Dumnezeu!
 Odihnește printre umbre, idol sufletului
 [meu!
 Cât de blând veghiai la vatra inimii uni-
 [versale
 Și-o rugai să nu se stingă! Tolstoi, pae
 [umbrei tale . . .
 Azi la groapa ta Pământul șeade gândi-
 [tor și cată,
 Cum să 'nchege iar tiparul ce-a pierit cu
 [tine-odată —
 Șeade gânditor Pământul și se 'ntreabă,
 [se 'nfioară:
 Cine-i va mai duce-o parte din a crucii
 [lui povară?
 Cine va veni să surpe de pe tronul-i trini-
 [tatea
 Veșnic lacomă de jertfe: foamea, ferul,
 [nedreptatea?
 Brațul cui va fi puternic să vâneze-acea-
 [stă fieară,
 Care i-a supus grumazul și din fugă îl
 [doboară. . . ?

Iată, s'a lăsat amurgul pe colină și pe
 [vale!
 Un pribeag, pierdut în umbră, cântă stră-
 [moșeasca jale . . .
 De odată-i curmă glasul semnul unui nou
 [mormânt —
 Se descopere și cade în genunchi cu su-
 [flet frânt:
 „Pâinea inimii flămânde și vestmântul ce-
 [lor goi,
 Fie-ți bun pământul, tată, cum ai fost și
 [tu cu noi . . .“
 Iar la vorba lui stejarii dau un freamăt
 [lung și greu,
 Dau un freamăt și se 'nchină la mormân-
 [tul tău mereu . . .
 „Leo Tolstoi, din clipita când te-a strâns
 [necunoscutul
 Toate s'au cernit pe lume, — vesel este
 [numai cnutul.
 Cel din urmă strop de suflet a pierit cu
 [tine-odată!
 Goi de Dumnezeu rămas-am — și cu su-
 [ferința toată . . .“
 *
 De când a mijit pe lume cea d'întâi scân-
 [teie 'naltă

Două vechi puteri se ceartă și se 'mbună
 [la oalaltă —
 Două vechi surori: Durerea și Nădejdea
 [cea mezină:
 Una geamănă cu noaptea, alta floare de
 [lumină.
 Roza veșnic'a vieții tot din mâinile lor
 [iese —
 Una'i preătește spinii, alta florile îi țese.
 Harnic țese flori la haina amăgirii ce nu
 [minte
 Și, dansând divine dansuri între spade și
 [morminte,
 Ea pe margine de groapă dulce candelă
 [așează,
 Dând drumeților veciei a veciei sfântă
 [rază . . .
 Geniu 'nalt! Ruini sint astăzi inimile tu-
 [turora . . .
 Cain renăscut, Durerea își ucide 'n taină
 [sora,
 Și din aripile'i negre fâlfâind peste mor-
 [minte
 Stinge pentru totdeauna ochiul candelii cei
 [sfinte.
 . . . Și în sufletu-mi ce-odată nu știa ce'i
 [suferința

La războiu fiecare trebuie să îndrăznească cât mai mult, ca să nu merite stigmatul lașității.

Inchipuiți-vă însă, că în mijlocul luptei, când loviturile adversarilor sunt mai înverșunate, într'unul din lagăre, în cel mai mic, o ceată de luptători, încetează lupta leală, și începe să-și îndrepte armele, pe care națiunea li le-a dat, în potriva conaționalilor lor. Loviți în față de dușmani și în coaste de prietini, puterile vitejilor luptători din lagărul cel mic încep să scadă. Fac sforțări eroice însă, își duc lupta mai departe.

Atunci un glas răsună:

— Ce? Sunteți nebuni? Luptați odată cu adversarii, în potriva fraților voștri? Iar ei răspund:

— Da, luptăm! Nu ne mai convin armele, cu cari ei combat. Și de aceia îi lovim, ca să-i constrângem să-și cumpere alte scuturi de apărare și alte puști! Vrem să asanăm națiunea!

Încă odată, nu facem aluzie la nici o țară și la nici un popor. Vrem să stabilim numai că noi înțelegem, că partidele politice în țările poliglote, lipsite de egala îndreptățire a naționalităților, trebuie să fie organizate pe aceeași bază de disciplină, ca și oștile vrășmașe în timp de războiu. *In timpul luptei nu există, decât un singur adversar.* Iar lupta ține atâta vreme, până ce se proclamă victoria definitivă.

Am crezut, că era necesar să adăogăm și aceste considerații la teoria lui Paulsen asupra partidelor politice.

Politica de partid și morala

de Frederic Paulsen

V.

Mijloacele luptei de partid și relația lor față de morală

Sistemul de a te ține de pulpana hainei cuiva, cum sună termenul tehnic, creat de Bismarck. S'a comis un exces, un atentat — îndată e „fructificat“ de toate partidele: escesul este urmarea direcției acesteia sau a celeilalte, a so-

cialismului sau a capitalismului, a liberalismului sau a ultramontanismului. E în memoria tuturor încă criminalul omor al regelui Italiei: nu există partid, căruia să nu i-se fi atribuit din partea dușmanilor acest omor. Socialdemocrației: firește, astfel puteai ceti în toate gazetele „cu intențiuni bune“, anarhismul este un fruct al socialdemocrației, omorul regal este o consecință a sistematicii agitațiuni a spiritelor. Dimpotrivă, zice presa socialdemocrată: anarhismul este urmarea asuprirei poporului și a libertății prin vampirismul conducerii și a despotismului: organizarea muncitorilor într'un partid mare politic, care-și disciplinează membrii și care le demonstrează zădărnicia sau stricăciunea unor acte de violență singuratică, este singura apărare împotriva acestor întâmplări. Nu, se aude un alt glas, glonte de la Monza și stiletul lui Lucheni sunt o urmare a pustiirii, care a adus-o liberalismul în sufletul nostru, în locul religiunii, a răpirii scaunului sfânt, de la Roma din partea revoluției făcute de sus sau îndemnate de sus: nedreptatea și puterea naște și legitimează anarhismul și omorul; fiul suferă pentru tatăl său. Și iară, alt glas: ultramontanismul este puterea, care se îndeletnicește sistematic cu ațâțarea împotriva puterii lumești, iezuiții sunt aceia, cari au tâmpit conștiința față de omorul regal, căci ei au fost doară, cari au ascuțit pumnalul lui Ravailac. Astfel vorbește elocvența presei de partid, numai și numai judecări a priori, judecări, cari nu numai că pășesc înaintea ori și cărei investigații conștiințioase a cazului concret, ci voesc chiar să zădărnicească această investigație. Așa că a sosit telegrama și articolele de fond au și început să se scrie, cine citește din când în când jurnalele diferitelor partide, poate să prezică fără de a avea un dar deosebit de profet fiecărui jurnal, ce comentariu va face.

6. *Inventarea faptelor.* Dacă nu se întâmplă nimic potrivit, ei, ai nevoie de atâta fantazie, ca să inventezi cele de lipsă. Fapte, deci, fapte, cari sunt în stare să dea viață nouă prietenilor, cari își perd curajul; și fapte, cari pot să zdrobească pe contrar; e cunoscut doară cât prețuiește în timp de războiu credința: credința în isbândă e jumătate isbândă, armata, care se crede bătută, e bătută deja. Sau fapte, cari evocă antipatia masselor sau bănuiala celor puternici, spre pildă: faime despre conspirații, despre atentate, despre ecese militare, despre dispoziții de reacțiune, și așa mai departe. Poți să ajuți ceva prin înscenarea unui puci (Putsch) mititel. Voiești o lege, care dă putere poliției puteri și drepturi nouă sau susții starea de asediu pentru interesele tale. Poate că nu se întâmplă nimic, ceea ce ar putea arata la evidență trebuința pasului întreprins; ei bine, trebuie să te știi ajuta. În cutare colț de provincie au îmblătit sdравn câțiva flăcăi tineri, în beția lor, pe păzitorul de

noapte; telegraful să-și facă datoria: în orașelul cutare s'a întâmplat o demonstrație a mulțimei adunate, o demonstrație, care poartă deja caracterul revoltei; puterea statului nu numai că a fost atăcată cu puterea brachială, ci a rămas timp mai îndelungat chiar cu desăvârșire neputincioasă față de puterea preponderantă a masselor, siguranța publică a fost amenințată în modul cel mai crâncen. Articolul își ajunge scopul: cine-și poate lua imediat informații din orașelul de provincie, uitat de lume, ca să dovedească minciuna telegrafică? Iar mai târziu, cine se mai gândește la orașelul nostru?

7. *Să dovedești netemeinicia contrarului de a te combate.* Te arăți ca un om atăcat fără de nici un motiv, fără de nici un drept, iar pe contrar îl recomanzi drept un agent provocator în trecut și frivol, față de care onoarea și siguranța ta te silesc să te aperi. Povestea cu lupul și cu mielul revine în variațiuni nenumărate. Intocmai precum au purtat războiul Romanii în timpurile vechi și Englezii în cele nouă totdeauna numai în rolul celor atăcați și celor siliți a se apăra, tocmai așa a făcut fiecare partid, care a voit să opună rezistență și să subjuge: întotdeauna au fost amenințate dreptul, libertatea, siguranța lui. Dacă este vorba de curente spirituale, atunci contrarul este totdeauna inovatorul, care se atinge cu mâni sacrilege de credința cea veche, de obiceiurile din strămoși.

În felul acesta se folosește în lupta de partid minciuna, desvoltată până la o artă, ca în războiul viclenia strategică, numai că minciuna e mult mai rafinată în privința mijloacelor și joacă un rol mult mai mare. În războiul hotărâsc, la urma-urmelor armele, ele aduc cinstea în joc: sabia și sineața nu se pricep să înșele.

Mai amintesc cu câteva cuvinte *mijloacele reale de luptă*, cari se folosesc în lupta de partid. E vorba aici înainte de toate de tendința de a aduce în serviciul partidului puterea de stat, administrația, justiția și legislatura.

Pro primo: *acapararea tuturor posturilor cu aderenți, pe cari te poți răzima.* Toate partidele lucrează de obicei după maxima: posturile pe seama noastră și a prietenilor noștri! Asta se referă la posturile proprii zise, de la rangurile conducătoare politice până jos la servitorul de poliție și păzitorul de noapte. Mai apoi și la postul judecătoresc și învățătoresc. Și pozițiile acestea sunt de însemnătate; judecătorul poate să interpreteze și să aplice dreptatea în lumina cea adevărată, învățătorul să dea tinerimei sentimentele potrivite, adevărate: cine are pe partea sa tineretul, e stăpân pe viitor! Prin urmare, pretutindeni va fi primul postulat pentru încredințarea unui post: corectitatea consentimentului. Cine nu e satisfăcător din punctul acesta de vedere, poate avea în alte domenii virtuțile și meritele cele mai mari, nu poate fi

Trist, scânteie cu scânteie, destrămatu-s'a
[credința —
Cea din urmă pâlpare moare 'n pieptul
[meu învins,
Speriind în juru-mi noaptea ca opaițul pe
[stins.
Cum să mă apropii oare de copiii suferinții?
[rinții?
Cum să șterg din ochii veșteji lacrimile
[umilinții?
Când un frate-al meu se stinge și privirea
[lui îmi cere
O nădejde ce nu moare, un cuvânt de
[mângâiere,
Eu să-i spun ce bun e omul și ce milostiv e cerul?
[stiv e cerul?
In atâtea râni de veacuri să ating, cucernic, ferul?
[nic, ferul?
Ori să-i spun: de-acum se stinge chinul
[tău pe totdeauna —
De-acum n'ai să sângeri, frate; de acum
[trecu furtuna.
De acum și pân'apune cel din urmă soare-al lumii,
[al lumii,
Vei dormi — dormi în pace ca un prunc
[la sânul mumi.
Iată tot ce-ți mai rămâne dincolo de-a
[vieții ceață:

Asta-i cerul, asta-i plata, asta-i veșnica
[viață...
...Asta-i tot? Trușași ne 'nchidem orice
[cale spre minune,
Când în noi e numai noapte. Așezăm cu
[nțelepciune
Sufletul în rând cu lutul și credința printre
[mumii —
Iar în noi abisul crește...
Oare-i mort stăpânul lumii?
Tot acest haos de stele cari ard dela 'n-
[ceput
Să inchipuiască numai racla celui ne 'n-
[căput?
Nici o urmă nu culege umbrele celor ce
[mor?
Cei ce bat cu vergi pământul n'au și ei judecător?
[decător?
De când binele se luptă sugrumat de tem-
[niceri
Și cu ochi pierduți trimite geamătul său
[stins spre cer,
Nimeni nu-l aude? nimeni?
Plânge sufletul strivit:
Unde-s cei ce se jertfiră? Unde-s cei ce
[ne-au iubit?

Tată, dacă ești aieve și ne vezi pe noi
[acuma,
Dacă știi cuvântul veșnic pentru care plânge
[huma,
Ah! o clipă numai rupe vălul negrului mor-
[mânt —
Spune că trăești și astăzi... că n'ai fost
[numai pământ...
Că acel puternic Spirit ce-ți vorbea câte-
[odată
N'a fost numai zămislirea suferinții tale,
[tată!
Vin', vestește-l iarăși lumii văduvite de-a
[lui rază:
„Om învins de necredință! Este Unul ce
[veghează...
El te-aude când nu poate suferința ta să
[geamă —
El te vede când se-așterne peste ochiul tău
[maramă —
Stă de veghe lângă tine la un foc umil
[de sfeșnic
Și te cheamă către Dânsul cu surîsul lui
[cel veșnic —
Iar când cad pe-a tale oase bulgării la
[nmormântare,
El te strânge cald în brațe, să-ți dea veș-
[nica suflare“...

luat în considerare. Chiar și neutralitatea este o lipsă, care nu poate fi aplanată; cine nu este cu noi, este împotriva noastră, în cazul cel mai bun ia locul unuia de ai noștri și e cu puțință că ar face loc, întru cât ar ajunge influența lui unor oameni neutrali, ca și el. Unde partidele au puterea de stat nemijlocit în mâinile lor, ca în republica democratică, acolo se lucrează după criteriul următor: posturile se cuvîntă partidului dominant, în urma poruncii dumnezeiești și legale. Dacă se întâmplă la conducere o schimbare a partidului, atunci e de lipsă, firește schimbarea corespunzătoare în ocuparea tuturor posturilor. Urmarea este, dacă schimbarea aceasta e întru cântă regulată, că poporul are să nutrească două garnituri de funcționari, cari primesc postul fiecare drept răsplată pentru serviciile aduse partidului și astfel storc după puțință posturile lor. Dacă puterea de stat și împărțirea posturilor nu este nemijlocit în mâinile partidelor, ca în Monarhie, se folosesc toate mijloacele, ca să i se dea puterii dominante sugestiunea necesară pentru alegerea potrivită: Laude și recomandări pe de o parte, bănuiești și dejosiri pe cealaltă parte.

Misiunea funcționarilor însă este să promoveze cauza cea bună și înainte de toate să o țină în stăpânire. Un punct cardinal pentru aceasta este: să faci *alegeri bune*. Pentru ajungerea scopului acestuia se întrece funcționarul să aducă servicii după pofta inimei partidului; mijloacele legitime ale conducerii războiului, mijloacele, cari se țin de obligații funcționarii să le aducă în praxă împotriva cauzei celei bune, sunt: influențarea și cumpărarea, amenințările și intimidarea, dela semnele cele mai timide și dela îndemnul cu vorba, până la pașii cei mai rezoluți și elocvenți, cu fapta. Firește nu se uită nimic ceea ce ar putea să paralizeze agitația contrarului: cea mai severă interpretare și ducere în îndeplinire a prescripțiilor legale, lărgite printr-o doză de atrapie polițienească, prin oprirea și dizolvarea adunărilor, prin amenințarea proprietărilor de localități sau de gazete cu daune economice și așa mai departe — pretutindeni aceleași apucături*). N'ai să te dai înapoi nici chiar dela puterea antilegală, dacă e pericolul prea mare: poți să abandonezi și să „rectifici” pe funcționar ulterior, fără de a-i face de altfel nici un rău, spre pildă, transferând pe omul, care ți-a făcut servicii într'un post mai bun și cu mai multă influență.

*) Se povestește despre președintele Jackson, care a introdus și dus în îndeplinire sistemul de spoliare în Statele-Unite mai întâi, că a adus pe doi ofițeri înaintea judecătoriei statale de război, pentru că ar fi cumpărat pentru armată dela un membru al partidului contrar. Vezi Merkel, Democrația modernă, I. 333. (Paulsen).

În același fel are să urmeze și justiția după concepția partidelor. Justiția va trebui să știe înainte de toate unde este cu cale să se aplice întreagă asprimea legii și unde e cu cale o expunere mai conciliantă. Dacă este vorbă de un om meritos, va închide un ochiu sau și amândoi ochii. Un scandal — astfel i se spune justiției — ar strica mai mult, decât ar ajuta ducerea în îndeplinire a dreptății. Dacă însă poți să te apropii de dușman pe calea legii, pe cale dreaptă, atunci n'ai să lași, doamne ferește, ocazia din mână și ai să măsoari pedeapsa cât se poate de mare și de dozonorătoare pentru contrar. O pedeapsă judecătorească te scapă de multă elocvență; n'ai decât să te referi de aici înainte la faptul osândirii, ca să-l faci imposibil pe cel osândit și să desminți pe oricine de tovarășii lui: oamenii aștia sunt capabili de *astfel* de fapte. Dacă viața contrarului nu-ți oferă un astfel de punct de mănecare, încerci să procuri câteva; învinuirile false cu martori falși se țin de rubrica permanentă a luptelor de partid; fiecare epocă cu o stare a spiritelor agitată, mai cu seamă o epocă a reacțiunii și a revanșei, aduce la iveală astfel de episoade ticăloase, cari încearcă să nimicească oamenii cinstiți.

Dacă legea existentă nu este satisfăcătoare întru nimicirea tendințelor stricacioase ale contrarilor, bine, trebuiesc create alte *legi, mai bune*. Misiunea legii este menținerea ordinii: dușmanii însă țintesc la răsturnarea ordinii existente, e cu cale deci să se aducă legi împotriva „dușmanului”, ca să se facă imposibilă dușmanului ajungerea scopurilor sale. Vechea definiție: Lege este ceea ce este folositor celui mai tare, această definiție arată fidel gândurile nemărturisite ale fiecărui partid dominant, referitoare la lege.

Dar destul despre formele și mijloacele luptei de partid. După cum vedem, pretutindeni se trece peste granițele trase de morală, cu consideratele ei după iubire de adevăr și de dreptate, pretutindeni ajungi să folosești și să iai în apărare minciuna și nedreptatea, ca mijloc în lupta după putere. Ceea ce dă luptei acesteia un și mai periculos caracter este faptul, că întreagă acțiunea are o aparență bună: ca să te folosești pentru tine și pentru interesele tale personale de minciună și nedreptate e neloial, nu se cade, aici însă e vorba de „cauza cea bună”. Scopul sfîrșește mijloacele, principiul acesta, se obișnuiește a se atribui iezuiților, este adevăratul principiu al moralei tuturor partidelor: succesul justifică aplicarea mijloacelor, cari de altfel sunt îndoielnice.

Contestarea alegerii dela Orăștie

— Prin telefon dela corespondentul nostru special. —

În ședința de azi d. dr. Victor Bontescu și-a continuat reflexiunile la replica d-rului Tetetléni Armin.

D. Bontescu reflectează la toate motivele de natură formală, cari aveau tendința să zădărnicească dovedirea mai ales a cazurilor acelora, cari cuprind motive de absolută nulitate.

Și încheie impecabila vorbire, care ținuse două ore, astfel:

„Inaltă Curte de Casație!

Înainte de-a termina îmi țin ca de-o sfântă datorie să accentuez un moment de mare importanță, atât față de tendința vădită a contrarului meu, care pune atâta pond pe formalitatea legii, încât nu pregetă să manifeste astfel de păreri privitoare la aplicarea legii, cari, acceptate, ar zădărnici izbândirea adevărului — cât și cumpănind un alt fenomen real și nețigădui al vieții noastre publice — țin, ca cu tot prețul să prezint următoarea rugare:

Binevoiască Inalta Curte de Casație, ca ordonând investigarea, ascultarea martorilor și cercetarea dovezilor, — tezele ce vor avea să fie dovedite să le formuleze în cadre cât se poate de largi și să le stilizeze cât se poate de liberal, disconsiderând formalismul;

Pentru că moralul nostru public privitor mai ales la dreptul și exercitarea votului, la curățenia alegerilor și la păzirea acestei curățenii și libertăți, este atât de izolat, încât nu numai că cetățenii nu numai stimează nici dreptul nici legea aceasta, dar chiar funcționarii publici și mai ales cei administrativi, consideră drept virtute încălcarea acestui drept, sfidarea acestei legi, iar eludarea ei a devenit o adevărată artă bine răsplătită din partea puterii Statului. Și chiar de aceea, și când va fi vorba de luarea dovezilor, de luarea fasiunilor dela martori, cât de larg vor trebui să fie formulate tezele dovedirii, pentru că altcum e cert, că martorii și mai ales funcționarii administrativi obligați la mărturisanie vor jura fals, servindu-se de-o perfidă rezervatio mentalis. De pildă, rog, ca acuza noastră privitoare la presiunea sau mituirea cu bani făcută asupra cutărui alegător, să nu se formuleze fixată de anumit loc și timp, cum o pretinde contrarul, ci întrebarea să se pună astfel, că în decursul întregii campanii electorale s'au comis aceste abuzuri, sau nu. Căci altcum, mult mi-e frică, sunt doar cazuri anterioare nenumărate, că funcționarii publici au dat jurământ fals, că nu s'a întâmplat azi ceea ce știau însă cu siguranță, că s'a întâmplat ieri“.

Președintele a chemat la ordine pe d. Bontescu. D. Bontescu cere scuze pentru întrebarea acestor expresiuni, dar, spune d-sa, în interesul adevărului a avut datorie să le spună.

Apoi președintele încheie ședința și declară, că hotărîrea în chestia contestării alegerii acesteia se va publica la 11 Martie n. înainte de amiază.

Dar la plânsetele lumii, taci și tu ce ne-ai iubit...

De când pribegeste 'n haos ăst pământ [nefericit, Aiurit oprindu-și ochii când pe cer, când [pe morminte, Omul sângeră și 'ntrebă... iară morții tac [nainte.

*

Om nebun! întrebi zadarnic... Veșnica Putere mută [tere mută Pentru un suspin de-o clipă căile nu și-le [mută.

Mergi pe drumul tău tu singur! Darnică [destul cu tine-i Dragostea necunoscută ce te-a hărăzit lu- [minei...

Mergi și luptă fără murmur pân' ți-e ca- [lea isprăvită — Până 'n fund și fără tremur soarbe cupa [dăruită!

Azi din slăvile albastre tingerii nu mai co- [boardă

Și Iacov nu mai trăește să dureze altă [scară...

Singur se găsește omul între marginile [aceste — Mântuirea sa-i într'ânsul — moartea tot [într'ânsul este!

Omul e-o dumnezeire ce se caută pe sine, Dar se vede împărțită — și se crede că-i [alt cine.

Căci în toți e-un singur suflet, dar acela [nu se vede — Alții o să înțeleagă ce azi ochiul nu mai [crede.

Alții vor pricepe-odată, când s'o răz- [buna furtuna,

Că acela ce răpune cu răpusul este una — [Și vor scie-adânc în inimi, după veacuri

[de mizerii, Că 'n iubire fără margini este marginea [durerii!

Politica în Ungaria

Budgetul și slujbașii de stat.

În legătură cu regularea stărei slujbașilor de stat, budgetul din ăst an a organizat mai multe oficii superioare. Oficiile acestea însă n'a putut fi complinite, deoarece budgetul n'au fost încă pus în desbatere. În consiliul de miniștri ținut la 7 Ianuarie la propunerea ministrului de finanțe consiliul a hotărât totuși să complinească oficiile acestea. Prin faptul acesta 14.708 slujbași vor ajunge la o situație de traiu mai favorabilă. Singur numai la ministerul de finanțe dintre 1284 slujbași au fost înaintați 235 inși.

Din comisiile Camerei.

Azi, 24 Februarie, la orele 10 a. m. comisia de imunitate a ținut o ședință în sala II a Camerei, în care s'a desbătut cazul de imunitate al deputatului Hock János.

Comisia a hotărât, ca guralivul și neînfrânatul Hock să ceară scuzele Camerei. Hotărîrea comisiei a fost prezentată Camerei.

Tot astăzi la orele 12 la amiază a ținut ședință și comisia permanentă de verificare.

A treia universitate.

„Katholikus Tudositó“ scrie următoarele: Ieri după amiază în ministerul de culte și instrucțiune publică s'a ținut o conferință restrânsă sub președinția secretarului de stat Balogh Jenő. Conferința, la care a luat parte și contele Ștefan Tisza, a desbătut chestia înființării universității a treia. S'a strecurat știrea, că universitatea a treia se va înființa la Dobrițin. Față de știrea aceasta „Pester Lloyd“ declară, că deși chestia înființării a fost desbătută, totuși nu s'a adus nici o hotărîre.

Din Saborul croat.

În ședința de ieri Saborul a primit proiectul urgent al deputatului Acacici, în care acesta cerea, ca în restimp de trei luni, guvernul să se îngrijească de readucerea actelor așa numite camerale, cari se refer la teritoriul Croației, Slavoniei și Dalmației, și cari în anul 1885 din arhiva din Zagreb au fost duse la Budapesta. În timpul discuției generale a răspunsului la mesaj, deputatul Radici din partidul țărănesc cere primirea proiectului său de adresă. În ședința de seara deputatul Radici, conținându-și vorbirea, laudă sistemul electoral austriac, prin care Slavii au eșit învingători. Președintele cheamă la ordine pe câțiva ascultători din galerie, cari au aplaudat pe Radici.

După o scurtă pauză Radici își continuă vorbirea înaintea salei aproape goală.

Deputatul Zatluka se încaeră cu mai mulți deputați din coaliție, din cauză, că aceștia l'au acuzat, că a adresat o rugare către parlamentul unguresc în limba ungurească. Insultele curg gărlă. Din cauza sgomotului mare președintele a suspendat ședința. După o pauză de o oră Radici își continuă vorbirea, schițând adresa partidului țărănesc, mai ales cu privire la năzuințele naționaliste ale Croaților și Sârbilor. *Oratorul a vorbit până noaptea târziu.* După orele zece raportorii din Cameră ai ziarelor cotidiene din Zagreb au părăsit loja ziaristilor. Radici și-a sfârșit vorbirea noaptea la orele 12 — apoi președintele a închis ședința.

Azi, Vineri, Radici a vorbit iarăș până la sfârșitul ședinței. El a declarat aderenților săi, că și mâne va vorbi în ședința întreagă.

Declarațiile lui Mangra despre pacea cu Români.

În cercurile politice se comentează mult vizita contelui Ștefan Tisza ce a făcut-o ieri I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Mețianu.

Folosindu-se de această împrejurare Vasile Mangra, renegatul vicar dela Oradea-mare, a făcut unui corespondent al ziarului „Est“ următoarea declarație:

„E drept, că contele Ștefan Tisza și I. P. S. Sa mitropolitul Mețianu au vorbit și despre pace.

I. P. S. Sa mitropolitul mi-a comunicat cele ce s'au vorbit în timpul acestei vizite, dar nu m'a imputernicit să le dau publicității. Clerul român este *aderent credincios al păcei* dar, că ideea păcei nu prinde rădăcini, se explică din faptul că, *presa românească amenință cu teroare pe orișicine dorește pacea cu naționalitățile.* Atât mitropolitul cât și Ștefan Tisza *nutresc încă speranța, să afle modul de a înăbuși tonul presei ultraiste. În cazul acesta nimic nu va împiedeca înfăptuirea păcei.*“

Vom reveni.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 24 Februarie.

Ședința se începe la orele 10¼ a. m.

Prezidează *Berzeviczy Albert.*

Președintele anunță, că ministrul Hazay Samu și-a prezentat mandatul. (Ovații în centru)

Polónyi Dezső: Interpelează în chestia legii comerțului ambulant austriac.

La §-ul 29 deputatul austriac Bianchini a propus o modificare, pe care într-o vorbire mai lungă a motivat-o spunând, că paragraful acesta nu se potrivește cu spiritul pactelor și se bazează pe cunoscutul șovinism unguresc, spune oratorul.

În vorbirea sa deputatul austriac a spus, că Ungaria este partea aziatică a Monarhiei, care ține subjugată Croația.

Declară, că nu va polemiza cu vorbirea aceasta plină de cuvinte nespălate.

Reichsrathul a primit propunerea lui Bianchini. Faptul acesta constituie cea mai mare vătămare a Constituției unei națiuni. Dreptace, roagă pe ministrul președinte, să răspundă la interpelația din ședința anterioară.

Contele Khuen Héderváry (ministru președinte): Declară, că imediat după interpelația din ședința anterioară a cerut dela ministrul președinte austriac explicări în chestia propunerii lui Bianchini. I-s'a răspuns, că primirea acelei modificări s'a făcut din greșală.

Guvernul austriac declară, că va mijloci respingerea din partea Camerei seniorilor și, că, ajungând aceasta iarăș la Reichsrath, acesta va vota textul original. (Aprobări generale).

Chestia băncei.

Lovászy Márton: (Faptul, că ieri nu i s'a permis să vorbească la §-ul 82, provocase mare furtună. Lovászy se înștiințase la cuvânt, dar președintele Návay neobservându-l, a închis discuția. Azi însă i s'a permis să vorbească atât la §-ul 83, cât și la §-ul 82 din statut.)

Lovászy Márton: se ridică să vorbească, dar președintele îl interrupe:

— Pardon, am uitat că trebuie să se citească §-ul 83 din statut:

După citire:

Lovászy M. spune, că dorește, ca în locul banilor de hârtie să se pună în circulație piese de aur, ca astfel și Ungaria să se împărtașească de proviziune de aur. (Aprobări în stânga.)

Polónyi Géza: Vorbește la regulamentul și excepționează, că până acum în cursul discuției pe paragrafi nici raportorul, nici organul specialist

exmis al ministrului nu au dat explicațiuni deputaților.

Președintele: Spune, că §-214 al Regulamentului Camerei le dă aceloră numai dreptul ca să vorbească, dar în direcția aceasta nu li-se impune nici o datorie. (Aprobări în dreapta).

Polónyi Géza: Primește răspunsul președintelui.

Vorbește la §-ul 83. Spune, că paragraful acesta împiedecă țara în dreptul de a se împărtași de binefacerile plăților în numerar.

Proiectul e o nenorocire națională, și el nu poate fi primit. (Aprobări și aplauze în stânga.)

Holló János: Față de declarația ministrului președinte, că din principiu nu primește nici un fel de modificare, prezintă o modificare, ca în §-ul 83 în loc de cuvântul „bani de metali legali“ să se pună „bani de aur legali“.

Înainte de a motiva aceasta, protestează ca Camera să n'aibă dreptul de-a schimba un proiect de lege, numai pentru că ministrul de finanțe nu o vrea aceasta. (Așa-i! în stânga.)

A mai vorbit și *Ábrahám Dezső.*

REBURIȘII

Cronica tempestăților din țara noastră. (Dela 984 încoaci). Acum când Europa e amenințată cu groaznica ciumă ce se apropie tot mai mult de către Răsărit, secerând mii și mii de vieți, nu va fi fără interes să trecem în revistă tristul șirag de tempestăți ce s'au deslănțuit în decursul veacurilor peste țara noastră.

Este însemnată în istoria patriei ca cea dintâiu tempestă, despre care avem date sigure foamea și un cutremur de pământ în a. 984. În anul 989 era o nemaipomenită secetă peste întreaga țară. În 1010 întreaga Europă suferise de foamete, care natural n'a trecut fără să se resimtă și la noi. Ciuma din 1348 pustiind trei ani într'una peste Europa, a lăsat urme adânci cauzând enorme pierderi. Abia ajungeau cei vii să îngroape pe cei morți.

Foamete crâncenă a istovit țara și în anul 1534. Mai ales în părțile nordice ale țării era scumpetea atât de mare, că oamenii pe jumătate morți se târau dela casă la casă după o bucățică de pâne.

Și mai tristă amintire ne-a lăsat anul 1570, când seceta teribilă a urmat-o și mai înfricoșată pestilență, — depopulând țara în înțelesul adevărat al cuvântului.

Nici anul 1583 nu fusese mai norocos. Și atunci pustii foamea și ciuma.

În a. 1590 a devastat țara un puternic cutremur, care în Brașov era așa de tare încât în urma lui se porniră clopotele.

An trist a fost și cel al 1604-lea. Atunci se 'ntâmplase, că în vreme ce Alheim comandantul din fortăreața Estergom plecase cu suita sa în lagărul turcesc de peste Dunăre, podul e devastat de un ciclon puternic îngropând în valurile Dunărei peste o mie de inși din suita.

La 1663 iarăș vizitează ciuma Ardealul, schimbându-l în o vale a plângerilor.

Ciuma din 1678 a secerat mai multe victime decât războiul ce se da în aceiaș vreme.

Anul 1680 e anul locustelor, când năpădesc Ardealul. Tragerea lor se repetă la anul 1710. La 1747 se întunecase soarele pe unde treceau.

Ravagiile Tizei fac nota anului 1754. Anii 1788 și 1792 sunt anii tempestății propriu zise cu secetă și furtuni mari.

În 1831 a grasat colera. Ultimul dat, care aparține trecutului e anul 1838, când a esundat Dunărea, nimicind Pesta jumătate. Celelalte le cunoaștem cu toții, dacă nu din pășite, din auzite. Constatăm atât, că avem motive îndeajuns pentru a rosti câteva rugăciuni, să ne scape D-zeu de pericolul, ce ne amenință dinspre Orient.

Scrisori din Viena

Abuz cu parlamentarismul — Desbaterile delegațiilor austriace — Impresia, ce a produs-o în Viena, finirea desbaterilor asupra băncei în Camera maghiară

Viena, 19 Februarie.

Doar nici cu un lucru nu poți face mai mare rău, decât cu dreptul ce-l au popoarele în statele constituționale. Răul se arată mai ales în influența, ce o exercită asupra vieții publice a respectivului stat. Caracterul de reprezentant al poporului ar implica în sine deja acea condițiune, că astfel de posturi le pot ocupa numai personalități pronunțate, cari sunt libere de orice egoism, cari au în vedere numai binele comun și nu se lasă nici când conduși de interese josnice.

Aceasta ar fi o stare ideală, care însă nici când nu se va ajunge, căci și în viața politică și economică nu avem de a face cu îngeri, ci tot numai cu oameni. Una însă totuși s'ar putea evita și anume, să nu se tolereze un întreg sistem de corupere, care ar putea să primejduiască întreaga instituțiune. Mult ar putea contribui la aceasta alegătorii, cari trebuie să facă o mai bună selecțiune a candidaților. Atunci n'ar trebui să ne punem de multe ori întrebarea, că pentru ce atâția alegători nu și-au ales un mai bun și demn reprezentant?

Și în cazul acesta ar mai rămânea un lucru. Oare n'ar fi conștient, ca să se introducă „scrutiniul cu listele“, care, pe lângă aceea, că ar ridica nivelul cultural și moral al parlamentelor, ar asigura pe seama ori cărei naționalități din statele polițnice o seamă de reprezentanți independenți de puterea și influența guvernului?

Nu mai desvoltăm de altcum această temă, pentru că nu acesta ne este scopul aici.

Destul, că pânăce vor dura împrejurările de acum, se va face totdeauna abuz cu postul onorific de reprezentant al poporului, câtă vreme sunt oameni, cari tradează încrederea pusă în ei și câtă vreme se află și astfel de cercuri oficiale, cari numai prin corupție își câștigă deputați.

Ori ce parlament își are din timp în timp așa numitele „panamale“ dacă și nu de milioane, ca bunăoară Camera franceză.

În parlamentele din Austria și Ungaria cazurile sunt mult mai reduse, căci în Monarhia noastră se potrivește bine proverbul „Omului sărac nici luleaua nu-i arde“.

Ni-se impută și aceea, că Monarhia noastră ar fi în multe privințe înapoiată, că îi lipsesc în mare măsură atribuțiile de „mare“.

Când e vorba de corupție ne place această bățocură.

În deosebi afaceri din Galiția dau anză la panamale ori cazurile din cluburile polone, cari vecinic au să excludă câte un membru din sânul lor. În prezent iarăși preocupă afacerile alor trei deputați, cari sunt învinuiți, că au fost corupți cu mii de coroane de către Ovreei din Galiția, ca să le exopereze din nou licențe de beuturi, cari li s'au răpit prin noua lege.

Cazurile acestea devin însemnate prin faptul, că în zilele trecute a fost la Viena o deputație uriașă de Jidani din Galiția și Bucovina, ca să intervină la forurile înalte din Viena și la Clubul polon în scopul rezolvirii favorabile a cererii lor. Acum se vede mai bine, că aceste lipitori ale comunelor polone, române și ruthene, cunosc toate căile și mijloacele, ca să-și poată ajunge scopurile lor, chiar și în contra legilor.

*

Delegațiunea austriacă a dat desbaterilor comisiilor teren foarte vast, așa, că în plenul delegațiilor va rămânea foarte puțin de vorbit.

Se știa cu siguranță, că majoritatea va vota totuși în urma urmelor creditele de milioane pe seama armatei.

În privința aceasta situația e clară și nu e nici un indice cu ea să se schimbe, căci partidele austriace sunt convinse, că instituția armatei comune își are sprijin numai în Austria și în naționalitățile, cari, durere, nu se pot valida în parlament. Drept aceea a fost foarte bine primit protestul delegațiilor austriaci împotriva tendințelor maghiare, cari tind a sfâșia armata comună și să câștige tot mai mare influență limbei maghiare îndeosebi în judicatura militară. Tot astfel a fost la loc și acel protest al lor, că armata comună se întrebuintează la alegeri pentru terorierea alegătorilor români și slovaci.

Ar fi de dorit, ca aceste proteste să se re-pețească și în plenul delegațiilor, căci aceasta nu constituie nici un amestec în afacerile interne ale Ungariei, fiind numai natural, ca să nu a-proabe Delegația acea procedură, ca supușii austriaci să oprească cu forța pe alegătorii naționalităților în exercitarea dreptului lor de vot.

Desbaterile asupra băncei comune, cari s'au sfârșit în Camera ungară, n'au schimbat nici de cât opinia pesimistă în cercurile vieneze referitor la situația guvernului Khuen-Héderváry, ori cel puțin nimeni nu vede în aceasta o învingere a guvernului.

Desvălirile din săptămâna trecută de bună-seamă n'au contribuit întru nimic la ridicarea prestigiului Cabinetului și îndeosebi compromisul însemnat încheiat în cele din urmă, între 67-iști și 48-iști, trebuie să fi atins penibil majoritatea. Toate acestea au dovedit ce slab este guvernul cu tot succesul său mare dela alegeri. Compromisul acesta ne arată mai mult, ca oricând, că lupta purtată între singuraticile partide este numai o luptă aparentă, cât pentru celelalte se potrivește de minune proverbul: „Ei se bat, ei se împacă.“

Austriacus.

CRONICA EXTERNĂ

Conflictul ruso-chinez

Acțiunea Rusiei față de China este obiectul de discuție al cercurilor diplomatice de mai multe zile. Au circulat diferite zvonuri referitor la cauzele acestui conflict, dintre cari în deosebi două meritau mai multă atențiune. Unii, cu deosebire ziarele franceze, susțineau, că Germania a pus la cale acest conflict, alții, ca cercurile engleze, vedeau și în această acțiune, ca în totdeauna politica de expansiune a Rusiei. Față de acestea Rusia atrăna, că nu urmărește nici unul din scopurile sus menționate, și își apără numai drepturile garantate de un contract încheiat cu China.

Acum avem înaintea noastră o nouă versiune, care, dacă ar fi adevărată, pune acțiunea Rusiei într-o lumină mai înaltă, neobișnuită la această împărăție. Căci toată lumea știa și credea, că argumentul puternic al politicii muscălești este arma, de care a dat dovadă nu odată în trecut! De când însă războiul mare ruso-japonez a dat o lovitură atât de puternică grandomaniei rusești, se pare, că Rusia a ajuns și ea în făgașul politicii europene mai curate și rezonabile. Dovadă ne este comunicatul mai nou al Rusiei asupra motivelor acțiunii ei față de China.

În acest comunicat se spune, că obiectul principal al notei sale a fost într'adevăr contractul dela 1881. Dar acesta a fost numai un prilej, pentru ca Rusia să dea o direcție nouă diplomației vechi chineze, care se distinge prin caracterul ei pronunțat dubios și întârziat, ca acest Imperiu puternic ai vast.

Ba ce este mai frumos și înălțător, Rusia a avut în vedere un scop uman și de însemnătate actuală. Se zice, că acțiunea ei stă în legătură și la apărarea împotriva ciumei, care bântue actualmente în China.

În primul rând Rusia a voit să scoată din amorteala proverbială diplomația Chinei, care avea datina să răspundă cu întârziere de ani de zile la câte o notă a guvernului rusesc. Prin luna August expiră contractul încheiat între cele două state, când va trebui încheiat din nou pe zece ani.

Rusia a prevenit de pe acum China, ca la încheierea contractului să se stipuleze cu cea mai mare precizie raporturile dintre ele și să se execute pe toată linia cu toată strictețea. Aceasta a fost scopul prim.

Acest scop stă într-o legătură strânsă cu motivul apărării față de ciumă. Se știe, că contractul asigură pe seama supușilor ruși deosebite drepturi, cari însă nicicând nu s'au ținut.

Cu această neglijență a mers mână în mână și negligența celorlalte oficii față de ținutul, în care locuiau străinii, în doosebi sanitare. De aici ivirea deasă a epidemiilor, ca și în timpul de față ciuma.

O provocare mai energică a Rusiei, ca autoritățile chineze să-și îndeplinească cu mai multă conștiinciozitate datorită față de supușii

ruși precum și [de ținutul acela, aduce cu sine și ferirea de diferite boale epidemice.]

Ura Chinezilor față de tot ce este european, a cauzat o totală lipsă de îngrijire sanitară, a intereselor economice și comerciale. Avertizarea Chinei în această direcție, se zice, că s'ar fi urmărit prin nota ultimă.

Drept aceea răspunsul Chinei, care se zice, că ar fi în mare parte satisfăcător, se privește ca un succes diplomatic al Rusiei.

Lumea europeană îl salută cu bucurie și acțiunea internațională contra ciumei va lua măsuri cu mult mai mari decât se gândise, căci va fi sprijinită cu mult zel și de China.

La această acțiune vor lua parte și delegații de ai Ungariei și Austriei.

Mersul epidemiei de ciumă

— După rapoartele oficiale —

Delegațiunea noastră din Constantinopol a trimis direcțiunii generale a serviciului sanitar raportul săptămânal după relațiunile oficiale sosite guvernului otoman, asupra mersului epidemiei de ciumă.

După relațiunile date prin acest raport pe timpul dela 7 la 13 Februarie s'au constatat în Egipt 22 cazuri de ciumă din cari 8 mortale,

La Cairo pe ziua de 7 Februarie s'a aflat un caz mortal de ciumă.

În Mandciuria mesagerul oficial al Rusiei, comunică în ce privește groaznica epidemie de ciumă, că în ziua exportățiunii drumului de fer chinez oriental s'a constatat dela 15 la 20 Ianuarie st. v. 133 cazuri noi de ciumă și 144 decese, acestea printre Chinezi, iar printre Europeni s'au constatat 8 cazuri de ciumă urmate de 8 decese.

Toate aceste cazuri s'au repartizat astfel pe diferite orașe și regiuni:

La Karbin au fost 135 cazuri noi și 148 decese, la Duntznician au fost 2 cazuri noi și un deced, la Kuantenci au fost 4 cazuri noi și trei decese.

Dela 22 la 23 Februarie st. v. s'au declarat la Karbin 27 cazuri noi printre Chinezi și 4 printre Europeni și au căzut morți 27 chinezi și 4 Europeni.

În total dela 13 Octomvrie 1910 adică din ziua când s'a înregistrat primul, caz și până la 23 Ianuarie numărul celor căzuți de ciumă este de 1202 Chinezi și 44 Europeni, iar numărul morților este de 1192 Chinezi și 40 Europeni.

*

În guvernământul Astrakhan în vecinătatea localității Sertube pe timpul dela 9 la 22 Ianuarie st. v. s'au declarat 17 cazuri de ciumă și s'au aflat 26 decese. Tot în această localitate dela 4 la 22 Ianuarie s'au îmbolnăvit 31 de Kirghizi, cari au și murit.

În spetele Kirghizilor C. Astnakhon pe timpul dela 28 Ian. la 10 Februarie în localitatea Sertubul, al 11-lea arondisment din primul district Prumorsk s'au constatat 3 cazuri noi și 2 decese.

*

În sfârșit pe ziua de 25 Ianuarie st. v. în zona de exportățiune a drumului de fer chinez-oriental s'au constatat la Karbin 16 ciumați Chinezi 1 ciumat European, numărul deceselor a fost în această zi de 27 Chinezi și 3 Europeni.

Moartea fiind fulgerătoare pentru bolnavii de ciumă pulmonară, epidemia nu are timpul de a se propaga cu ușurință.

Litere — Arte — Științe

DE UNDE EȘTI?

In părul tău n'ai diamante
Sclipiri s'arunce 'n jurul lor
Și nici o piatră prețioasă
La gâtul tău ispititor.

Dar fruntea ta e 'ncununată
De nimbul razelor de soare; —
De cât seninul feței tale
Nu-i piatră mai strălucitoare.

Pe trupul tău nu ai mătăsurii
Și nici podoabe strălucite,
Și-așa frumos îți este portul
Și chipul tău e-așa cuminte!

Tu ai în farmecul privirei
Seninul cerului cu stele...
De unde ești, intruchipare,
Din Săliște ori din Săcele?

Eugeniu Revent.

ISPITA

În liniștea bisericii abia s'auzia murmurul credincioșilor, cari se rugau, și acordurile adânci ale orgii. Fumul de smirnă le risipea, oprindu-le ecoul armonic.

Era postul mare și credincioșii se spovedeau.

Duhovnicul Pius cucernic și resemnat sta după grațiile scaunului de mărturisire așteptând cu răbdare pe cei cu sufletul zdrobit și ascultându-le cu luare aminte durerile, patimile, păcatele mărturisite cu atâta încredere și mângâiere. Și mulți vin la dânsul să-și curățească sufletul. Cuvintele lui blânde alină durerea, privirea lui blajină învăluie cu dragoste ființa îndurerată a celui ce se spovedește. Fața lui suptă și palidă de ascet încadrează frumos visătorii lui ochi albaștri, înourați de gânduri sfinte. Și acoperit ca 'ntr-un vâl suriu de umbra subțire a grilajului aurit chipul lui liniștit, reoglindește sfântenia vieții sale de călugăr cuvios. Buzele lui veștede — nu cunosc ardoarea mistuitoare a sărutului de iubire.

Era acest Pius întruparea apostolului iubirei lui Hristos. Graiul lui era fermecat, era străbătut de puterea credinței, de vraja speranței neclintite în atotputernicia, neînțeleasă a Părintelui Ceresc.

*

Unul câte unul se depărtau credincioșii scăpați de povara sufletului lor sincer.

Dintre cei ce-și așteptau mângâierea, se ridică încet din ingenunchiare o femeie tânără.

Cu pași umiliți, întinși, se apropie de scaunul mărturisirei. Ochiul-i turburi de plâns, se pierd în semiobscurul grațiilor. Întreaga ființă, pare atât de plâpândă, atât de fragilă. În fața ei palidă, de o frumusețe rară, era întipărită pocăința. Avea păcate grele, de acelea cari nu se pot suferi pe conștiință.

Duhovnicul cu glas smerit o ispitește.

Cu buze tremurătoare, înlăcrimată, ea începu a-și spune păcatul. Glasul ei vibra de emoțiune:

— Iubesc părinte! Iubesc pe altul, și bărbatul meu e așa de bun, e așa de credincios.

Și mă iubeste, cum n'a fost iubită femeia până acum. Iar eu? Îmi era atât de drag, îl iubiam nespunus..., era blând și simplu, dar așa de sincer...

M'am plictisit de el părinte! Ce să fac? Voiam să-l iubesc, voiam să-i fiu credincioasă. Nea-stâmpăratul meu suflet, inima mea tirană însă dorește veșnic noutate, vrajă nouă, isbucniri noi, patimi visate, nebulii...

Am 30 de ani. Și într-o zi când mă frământau gânduri nebune, doruri neimplinite, mi-a venit în cale... el.

El a fost. Cu ochii scânteietori, cu obraji roșii și buzele-i vibrau în trâmurări nervoase. Era puternic, tinăr, ispititor și-l iubesc, îl iubesc cu focul tinereții, cu patimă nebună, fără de el nu vreau să trăiesc, mi-e drag! Păcatele mele...

Isbucnise într'un hohot vijelios de plâns, iar duhovnicul privia cu milă la femeia aceasta sbuciumată, o compătimia.

Și ea reluă...

— Părinte! Sufletu-mi e cuprins de iubirea adevărată, dar cu ea am păcătuțit împotriva bărbatului meu, și conștiința mă muștră, mă chinu-este groaznic. Vreau să-mi ispășesc păcatul! Spune-mi, ce să fac? Desleagă farmecul ce m'a cuprins. Nu vreau să-l mai iubesc! Nu vreau! Auzi!... Și totuși... Mă prăpădesc de nu-l văd o zi, de nu-i aud vocea ademenitoare și nu-i sorb mierea buzelor sale moi, tinere, dulci...

E păcat! Văd! Și nu mă pot scăpa. În inima mea clocotește focul cumplit al iadului. Ce-s suferințele lui Tantalos față de ale mele părinte, când în nopți nedurmite alături, — alături de bărbatul meu bun și nevinovat, setosă de sărutări mistuitoare îmbrățșez desperată pernița-mi scaldată 'n lacrimi. O, părinte, e greu așa, e greu să ai păcat. Și mi-e frică câteodată, când bărbatu-mi cere așa blând — un sărut. Mă cutremur. Asta nu o mai pot suporta. Dar inima nu mă lasă să-i zic iubitului — dute! dute, departe...! Lasă-mă să-mi recâștig liniștea, lasă să fiu onestă. Nu! — Nu-i pot spune. Doar' eu îl chiem, că mi-e așa de drag.

Desleagă-mă părinte, că 'nebulnesc!...

Părintele Pius ascultă îngrozit mărturisirile, aceste isbucniri pătimase și clătină din cap încurcat. El, călugărul ascet, duhovnicul blând — sta nedumerit. Încă nu întâlnise atâta pasiune; n'auzise până acum să se vorbească cu atâta foc, așa nesăbuit de dragoste, de puterea mare a inimii răsvrătită. Se înfioră. Nu înțelegea sufletul acestei femei. Nu pricepea acest simțământ afară din cale pătimas. Sufletul său plutind în regiunile altor sfere, călăuzit de cel mai mare ideal, nu putea înțelege lupta aceasta groaznică, dintre sentiment și datorie.

El știa una. Știa c'a păcătuțit femeia.

Simțise însă, că puterea mărturisirei nu poate învinge această patimă nebună. Iubirea asta concepută în inima clocotitoare a femeii de treizeci de ani e mult mai tare decât s'o poată spulbera cu graiul lui cuvios, senin mângâitor. Și-odată în viață, își pierdu încrederea, văzu cât e de slabă toată filosofia și cuvintele cele mai frumoase în fața isbucnirii elementare a acelu simțământ.

Accentul acela sălbatic ce vibra în mărturisirea ei desnădăduită, îl răpia cu totul. Își pierdu cumpătul și... o privi lung, tăcut, încurcat. Privirea asta nu mai era privirea învăluită a duhovnicului mângâitor. Era 'n privirea lui o scânteie stranie. Un foc neobicinuit ardea în ochii lui... Nu mai era călugărul.

Însă aceasta s'a petrecut numai într'o clipă, când fondul lui psihic a fost atins de flacăra

vieții — dar înzadar. Pius era călugăr cu adevărat. După un adânc dar scurt cutremur, Pius se regăsi acelaș sfātuitor înțelept și blând. — Vocea lui sună tot așa de impetuoasă, oarecât însă mai ridicată și mai impunătoare.

El știa bine că tot ce-i va spune acum, toată chemarea femeii la datorie ei, va fi zadarnică.

Și când a văzut'o ridicându-se, și pășind, cu ochii înecați în lacrimi — l'a cuprins atunci o durere fără nume, — căreia el n'a putut să-i caute înțeles în regretul primului său pas.

St. At. Opreanu.

RĂSPUNS

la „Reflexiunile“ unui „Ardelean“ publicate în nrul 29 al „Românului“

Iată răspunsul meu la acele „Reflexiuni“. Eu am scris un articol în numărul 25 al „Românului“, după cum se vede clar din titlul lui și din întrebările subliniate din alinea primă: despre chestia, că de când s'au început la noi stăruințele pentru unitatea limbii noastre literare.

Am zis textual: „Cine? pe ce vreme? unde? și cum „a stăruit mai întâiu asupra necesității, ca toți „Românii să aibă o singură limbă literară?“

Nu despre „obârșia“ „limbei“ noastre literare a fost deci vorba în articolul meu, care obârșie știu, că este mai veche, — mai veche chiar cu 200 de ani decât Testamentul nou de Bălgrad, — și nu cu o 100 de ani numai, cum crede „Ardeleanul“ în Reflexiunile sale. Aceasta e chestiunea originii limbii noastre literare, — despre care eu nu am vorbit în articolul meu, — dar voi căuta prilej să vorbesc poate altădată.

Eu m'am mărginit în articolul meu să traitez singur numai despre: obârșia (începutul) stăruințelor pentru unitatea limbii noastre literare.

A stăruii pentru unitatea limbii noastre literare înseamnă: a accentua anume necesitatea ca să scriem în cărți toți astfel și într'un fel, ca Românii răspândiți în diferite țări să ne înțeleagă toți și deci în ultima consecvență: să fim toți una în limba pe care o scriem!

Accentuarea clară și conștientă a acestei necesități a unității de limbă eu nu am găsit-o înainte de Predoslovia Testamentului nou de Bălgrad nici la Coresi, nici la alții! Și amicul „Ardelean“ nu o găsește nici dânsul, întocmai ca și mine!

Iată de ce n'am vorbit nimic în articolul meu despre Coresi, precum nu am vorbit d. ex. nici despre Columb, nici despre împăratul Traian și nici despre Adam și Eva.

*

De altfel îmi pare foarte bine de Reflexiunile „Ardeleanului“. Ele-mi dau îndemnuri nouă, ca să continui cu aceste notițe nepretențioase, căci pe de o parte văd, că le cetesc bucurios chiar și oameni cu pregătire specială cum se vede, că este „Ardeleanul“ și pe de altă parte observ, că sunt lucruri în domeniul acesta, pe cari chiar și unii din cei cu pregătire specială le-au cam dat uitării.

Și ca aceste lucruri, nouă atât de prețioase, să nu se dea uitării, — iată motivul, singurul motiv, pentru care abuzez și eu câteodată de indulgența publicului cetitor cu notițele mele istorice-literare.

V. Gilu.

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

☞ Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturii, canafas (pânză lustruoasă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Brad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1½—7 or.

PĂRERI ȘI DISCUȚII

Bunul simț

Floare a sufletului, răsărită din armonia de-săvârșită, dintre creier și corp, sau dintre intelect și vitalitate, bunul simț este simțirea simțirilor, este cineva aparte și independent în ființa noastră, care observă, controlează și dispune de mișcările noastre, creindu-ne norma purtării, atât față de lume, cât și față de noi înșine. A avea deci bun simț, înseamnă a-ți da seamă de toate actele vieții tale și a înțelege ce e bine și ce e rău; ce e urât și ce e frumos. Ceeace numim simț estetic și simț moral, sunt ramificațiuni psihice ale bunului simț.

Bunul simț nu se capătă, nu se formează, — el se naște odată cu omul; iar cultura ajută numai la dezvoltarea lui, căci cultura nu-l poate crea ea însăși.

De aceea s'au văzut atâția oameni cuțli lipsiți de bun simț și mulți oameni simpli, înzestrați cu bun simț. Totuși e mai puțin îngrozitor un om cult lipsit de dânsul, decât un om simplu, care neavând nici bun simț, este o calamitate, o buturugă enormă în calea unui om. Și nu e numai atât — omul acesta incult și fără bun simț, este adeseori o brută, o fiară pentru semenii lui; pentru familia lui e un monstru și căminul lui se prefacă în adevărată închiziție — copiii devin tâmpiți și schilodiți de maltratare, soția o martiră. Din această categorie de oameni se ivesc criminalii, deosebiți de cei cari sunt născuți a fi criminali. Asupra acestora e puțin de insistat, ei fiind la fel, neprezentând varietăți, și definindu-se în câteva cuvinte. Aceia însă, cari sunt mai mult sau mai puțin cuțli, sau sunt incuți dar inteligenți și sunt lipsiți de bunul simț, aceștia prezintă multe specimene și asupra lor se poate vorbi foarte mult, la întâmplare câteva exemple:

Cutare individ eșit din popor, învață carte oarecât și ajunge la o treaptă socială oarecare. El nu numai că nu se mai gândește la părinții lui și nu-i ajută cu nimic, dar chiar îi persecută, îi ocolește în cale, iar dacă cineva îl face atent asupra lor, el se înfurie, îi deneagă și-și tăgăduiește originea, lepădându-se de ei.

Cutare individ fără a avea calitățile necesare de a îndeplini o datorie socială se înfige în chie-mări cari nu-s de nasul lui, și în loc să-și întrebuițeze banii în scopuri mai bune ori să-i păstreze pentru urmași, îi risipește pentru adunare de voturi și te trezești cu el în parlament — deputat sau senator — ca să se transforme acolo într'un manechin, ori să fie acolo nota discordantă, uneori discordiantă, în loc de a fi bun tată de familie și de a nu-și neglija gospodăria.

Cutare individ, dela 40 ani în sus până la 50 și 60, scorbuos și stors de vlagă, pune ochii pe o fată de 16—18 ani, mai mult sau mai puțin săracă, insistă la părinții ei, cari inconștienți forțează pe fată să-l ia de bărbat. El știe bine că ea nu-l poate suferi și totuși...

Cutare individ (acest specimen e parvenitul) străbate, ajutat de împrejurări, până ajunge la o situație mai bună. El nu mulțumește atunci lui Dumnezeu de norocul prins. El se face despot, nu mai ține seamă de cei mici și cinstiți, dacă poate, îi nenorocește, împrăstie în jurul lui des-nădejdea și suferința.

Nu-i spațiu pentru câte exemple sunt.

Dintr'o ochire găcești pe cel lipsit de bunul simț, trădându-se printr'o singură manifestare, printr'o singură atitudine. Omul acesta n'are nica o sfânt. El e înfumat și încăpăținat până la moarte. El se crede în fața tuturor mai mare, crezând că nimeni nu-l poate întrece în ori și ce direcție. Intr'un cerc unde se discută ceva el își impune părerea lui, oricât ar fi ale altuia recunoscute de bune și oricât ar fi ale lui de stupide.

Pe oricine, ori ce poziție socială și cultură ar avea, îl ia așa de sus, îl tutuește și-i rânjește sarcastic ca și când ar vrea să-i spună: hei, să te simți fericit că-ți vorbesc și că mă aflu în compania ta. Înșală în dreapta și în stânga când are nevoie, crezând că lumea întreagă e datoare să sacrifice pentru el tot ce poate și ce nu poate, că e datoare să-i ofere lui îndată serviciile, el nedând în schimb decât tupeul lui. Strică prietenii dintre oameni, le strică și casa cu satisfacție de Don-Juan, și dă năvală acolo unde simte că oamenii sunt mai

răbdători ori poate mai naivi. El ignorează munca recunoscută și stabilită din viața unui om, muncă prin care acela și-a câștigat stima și admirația tuturor. Asta e moft pentru el. Își bate joc de bătrâni zeflemisându-i; nu respectă și nu ia ca bune exemple, experiențele și sacrificiile pe cari aceștia le-au depus întru dobândirea binelui și frumosului. El nu ascultă sfatul unui om mai bătrân și înțelept și nu-i suferă nici o observație ce i-ar fi în folos.

Cu cât ar avea mai multă cultură cu atât e mai periculos, căci el poate masca lipsa bunului simț prin ipocrizie care neputând fi demascată de către unii oameni cinstiți, aceștia cad victime în felurite moduri. E mult mai bine dar să aibă mai puțină cultură sau mai superficială, ca lumea să se poată feri de dânsul mai cu înlesnire.

E o greșală când se confundă lipsa bunului simț cu manierele de salon. A fi politicoș nu înseamnă a avea bun simț. Nu înseamnă că n'ai bun simț dacă într'un salon stai cu corpul sau cu picioarele așa și nu altminteri; dacă râzi prea tare de prostia unuia; dacă nu te îndoi îndeajuns de mijloc în curtoazia unei dame; dacă scapi din vedere să admiri căteii zoofililor; ori scapi din vedere (neprevind la fiecare trecător pe stradă) să saluți pe d. x cu care ai făcut cunoștință mai deunăzi și care își închipue că n'ai vrut să-l saluți; dacă poftindu-te cineva la masă, în loc să rămâi nemâncat luând câte o îmbucătură din fie ce mâncare, tu mănânci fără jenă ca la tine acasă; dacă n'ai întors vizita cutărui cunoscut; dacă n'ai felicitat pe cutare de onomastica sa etc. etc.

Astea sunt simple convențiuni și formalități izvorâte din aristocrație cari n'au nimic de comun cu bunul simț. Politețea este o mască. Politicoșii sunt și cei cari ajung pe terenul duelului — dar oare dacă ar avea ambii combatanți bun simț, s'ar mai lua la bătaie în duel? Ori unul din ei, ori amândoi nu-l au.

Omul cu bun simț se cunoaște de asemenea dela prima atitudine. E asociabil și caută unde și când se poate, să fie binevoitor. Își măsură cuvântul și după ce-l cugetă îl spune. Nu se impune cu nimic menținându-se la nivelul celor mai simpli ca să nu-i jignească. E modest, adeseori prea modest: nu-și scoate nici odată în evidență calitățile, faptele, operele sale, lăsând ca alții dacă le găsec drept bune să i-le remarce. El își poate stăpâni patimile, își poate înfrânge ispitele. E gata oricând să se sacrifice pentru o idee mare, pentru un ideal mareș. El ignorează propriile sale dureri în marginea suportabilității, și vibrează mult mai tare pentru durerile altora. Căci oricât de acumulate ar fi într'insul diferite daruri și comori sufletești, prin bunul simț, el le socotește infime, socotindu-se și el astfel, pentru că prin bunul simț înțelege că el este o concentrațiune infimă a atomilor cari formează, marele tot, neantul.

Omul e neînchipuit de mai puțin decât o picătură în ocean. A simți el asta, înseamnă că are bun simț pentru a simți, astfel, fiecare moleculă cu care vine în contact. Bunul lui simț chiar fără a fi omul cult, îl face — conștient sau inconștient — să dea fiecăruia ce trebuie să i-se dea.

Îl face să înțeleagă că o insectă, care nu i-a făcut ni i un rău, nu trebuie înadins s'o calce în picioare. Cu atât mai mult un animal, de atâtea ori mai mult un om. Dragostea de oameni a creat-o numai bunul simț; dar în evoluția popoarelor ea ese strivită și sfâșiată, pentru că fatalitatea acestei evoluțiuni împiedică armonia de-săvârșită, din care bunul simț se trudește înzadar s'o menție pe acest pământ. Și tocmai de aceea bunul simț este idealizarea tuturor lucrurilor și ființelor, întrupată în simțirea simțirilor omenești.

Alex. Vernescu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Februarie 1911.

De-ale noastre.

Șezătoarea literară a scriitorilor români. La 5 Martie n. a. c. scriitorii români vor ținea prima șezătoare literară în Ardeal. Cu ocazia petrecerii cu jocuri naționale ce o aranjează „Asociațiunea” cu concursul „Reuniunii femeilor române din Sibiu”, va fi deci și o frumoasă manifestație literară, cum n'a mai fost până acum la noi.

În ziua de 5 Martie n. a. c. toți scriitorii ce se vor întâlni în Sibiu se vor duce în corpore la biserica catedrală, ca să asculte sf. liturgie. La orele 11 a. m., vor ține șezătoarea literară în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii”. Până acum s'au anunțat că vor lua parte la șezătoare următorii scriitori: I. Agârbiceanu, M. Cunțan, Victor Eftimiu, Em. Gârleanu, Oct. Goga, Corneliu Moldovan, D. Nanu, Cincinat Pavelescu, Dinu Ramură (Herz), Mihail Sadoveanu și Caton Theodorian.

Programul amănunțit al șezătoarei se va stabili mai târziu.

După șezătoare în restaurantul Brote va fi un banchet al scriitorilor, la care poate participa cine vrea.

Seara se vor duce toți scriitorii la petrecerea Asociațiunii în casa Societății.

Fiind un prilej rar de a vedea atâția scriitori împreună, credem că publicul românesc din toate părțile va alerga la Sibiu, ca să ia parte la această sărbătoare literară.

Societatea acad. „Rom. Jună” în ședința plenară din 19/II st. n. s'a reconstituit în modul următor: preș.: Zaharie Maniu, cand. med.; vice-preș.: Iuliu Crișianu, cand. med.; secr. de ext.: Eugen Bianu, cand. în drept; secr. de int.: Gheorghe Ștefănică, stud. la Acad. com.; cassier: Emil de Colbazi, stud. med.; controlor: Petru Vlad, cand. med.; bibliotecar: Toader Țabrea, cand. ing. forest.; econom: Eugen Casparoviciu, cand. med.

Invitare. Pornind dela convingerea, că exemplele cele mai apropiate au cel mai puternic efect educător, domnișoarele și tinerii din B.-Comloș s'au hotărât, ca la al VII-lea „Matineu” din acest an; a doua desvălire de portret să o facă încă unui vrednic fiu al Bănătuului, lui *Dimiție Țichindeal*, care prin fapta și scrisul său ne-a arătat, că: însuflețirea sinceră și munca stăruitoare, pot birui împrejurările grele.

În acest scop, „Agent. Astra”, invită pe Români la această serbare, ce se va ținea Duminecă la 13/26 Februarie a. c. la orele 2 p. m. în localul „Agent. Astra” din loc.

Programul: 1. „Imnul Unirei” de Popovici, cântă: Corul gr.-or. rom.; 2. „Prin cultură la bunăstare”, vorbește d. Petru Craiovean; 3. „Țichindeal și renașterea culturală a Bănătuului”, dizert. de d. S. Cioroian; 4. Desvălirea portretului lui D. Țichindeal, desemnat de d. T. Bucurescu; 5. „Iarna trece” de **, cântă corul; 6. „Despre superstițiuni”, dizert. d. Valeriu Besu; 7. Poezia: „Copila Română”, decl. de d-șoara A. Stefanovici; 8. Fabula: „Măgarul și Vulpea” de C. Bălăcescu, decl. de G. Cristea; 9. „În vale amugete” de **, cântă corul; 10. Poezia: „Regina Ostrogoșilor” de Coșbuc, decl. de d-șoara A. Craiovean; 11. Fabula: „Măgarul și Momița” de C. Bălăcescu, decl. D. Grosșorean; 12. „Șasară” de Vidu, cântă corul; 13. Anecdota: „Tiganul la mal” de Speranță, decl. A. Draguescu; 14. „Haidai frați” de Vidu, cântă corul; 15. Cuvânt de încheiere, rostit de d. Teodor Bucurescu.

La „Societatea meseriașilor români din Blaj” s'au înscris cu prilejul adunării populare din 5 Februarie următorii membri: *fundatori*: Simeon Pop Mateiu, canonic, Dr. Vasile Suci, canonic, Tipografia arhidiecezană; *pe viață*: D-na Amalia Grama, d-na Roza Solomon, Dr. Victor Macaveiu, Ioan F. Negruțin, inginer, Artimon Blăjan, paroh în Obreja, Vasile Barna, polițist, Simion Băcilă, păpuțar, Eugen Nicola mehanic, Ioan Bărbat, coșocar. *ordinari*: Nicolae Cristea, rotar, Iuliu Bela, mehanic, Victoi Lujanski, păpuțar, Valer Preancu, croitor, I. Giurca, faur, P. Oltean; *ajutători*: D-na Maria Kamf, Ioan Todor, profesor, Virgil Pop, proprietar, Mihail Șerban, pro-

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

fesor, Iacob Domșa, funcționar la casa catedrală, Emil F. Negruțiu, agronom, Iustin Hossu, agronom și Artur Măglaș.

La fondul casei împreună cu hală de vânzare administrat de „Societatea meseriașilor din Blaj”, au intrat următoarele contribuiri: Tiberiu Popescu, directorul gimn. Târgu-Jiu 11'50 cor., Vasile Mihailescu, profesor, Craiova 7 cor., Dr. Iuliu Florian, preot militar Cluj, Dr. Ambrosiu Chețianu, Vasile Moldovan, preot Bicaz, V. Maior, director de bancă D.-Sânmărtin, Ioan Raica, tinighiu Blaj, Niculae Feru, Bobâlna, Patriciu Marcu, preot, Pârca câte 5 cor., Dr. Octavian Prie, profesor 10 cor., Arton Popa, protopop Reghin 4 cor., Iosif Șipoș, agrășitor Reghin 2 cor., Dumitru Pop, inv. Fărăgău, G. Simonis, Reghin, Dr. Bologa, directorul școlii civile, Sibiu, Ioan Henteș, asesor Sibiu, Dumitru Câmpian, asesor Sibiu, Dr. A. Crăciunescu, profesor seminarial și Beniamin Rus, preot Suceag câte 1 cor. Marinimoișii dăruitori primească mulțăminta comitetului.

Petrecri.

Concertul universitarilor din Cluj. — Corespondență. — Suntem în ajunul concertului ce-l vom da în 5 Martie, să stăm deci puțin și să lămurim însemnătatea lui. În ultimii trei ani bogăți pentru noi în sărăcie de activitate și mizerii multe, anii triști, în cari părăsiți, neajutorați în cea mai mare sărăcie, ne-am zbatut neștiuți de nime ca să intruchipăm o viață mai românească între zidurile unei clădiri corespunzătoare. Dar toate au fost zadarnice, porțile celor la cari am bătut aici în Cluj, închise au fost pentru noi, ochii lor orbi, urechile surde, mințile neînțelegătoare, trei ani am vegetat de azi pe mâne nepuțințioși să dăm semne de viață. În acești trei ani rândurile noastre s'au destrămat, focul inimelor tinere a pierit în cenușa nepăsării, vechile îndemnuri de luptă au ruginit, multe suflete slabe ne-au părăsit șirurile noastre nedisciplinate. Iată însă, că în anul acesta marinimosul boer basarabean d. Vasile de Stroescu, acest bun și vrednic părinte al nostru prin dăruirea celor 10.000 cor., menite pentru biblioteca tinerimii, a pus sfârșit sbuciumărilor noastre fără sfârșit și fără succese. Șirurile însă s'au unit și un viu interes s'a dezvoltat în sânul nostru pentru tot ce e românesc, bun și folositor, după această marinimosa și folositoare dăruire.

În ziua de 5 Martie n. vom da un concert aici în Cluj, cu concursul celor mai distinși artiști ai noștri de dincoaci de munți. Va fi atunci o frumoasă serbare a artei noastre. Concertul acesta însă nu este însemnat numai, pentru că punctele din program vor fi executate de artiști apreciați, ci și pentru aceea, că venitul curat al lui este destinat pentru fondul „Vasile de Stroescu”.

Dela succesul material al acestui concert, care de bună seamă, că în celelalte privințe va succede splendid, depinde în bună parte puțința de a *lucra mai îndelungat și mai cu succes*, a tinerimii. Dacă nu ne va succede să ne închegăm acum șirurile în spiritul unei vieți mai românești, și mai posibile de manifestări mai înalte, apoi nu știm, când se va putea, desigur că până la edificarea internatului Asociațiunii, nu.

Iată dar de ce-i dăm acestui concert atâta însemnătate, pentru că prin el ni-se întărește tăria așezat sub picioarele noastre de d. Vasile de Stroescu, prin el ni-se asigură viitorul nostru. Celce participă la concertul acesta, pe lângă aceea că i-se dă rarul prilej să vadă distinși artiști și artistele noastre, mai îndeplinește și o sfântă și imperioasă datorință națională, scăparea unui mare număr de tineri români din valurile culturii și vieții străine și scoaterea lor pe malurile vieții noastre românești.

De altcum nici nu ne putem îndoi de succesul acestui concert, deoarece până acum ni-s'au trimis frumoase parole, și în fiecare zi ne sosesc numeroase știri despre participări din diferite și cele mai depărtate locuri, și dela personajii însemnate ale vieții noastre ca d. e. d-nii dr. Vaida, dr. Maniu, dr. Mihali, Cicio Pop, și Gheorghe Pop de Băsești etc.

Ne cerem apoi scuzele tuturor celor-ce nu le-am trimis invitații, ca să participe la concertul nostru, aceasta s'a făcut din cauza defectuoșității vechiului catalog de adrese, precum și din

lipsa de informații exacte din diferite ținuturi. Toți acei dar, cari voiesc să ia parte la această măreață manifestare a vieții noastre, vor fi primiți și văzuți cu dragoste și bucurie. Invitații se pot cere dela d. V. Vașca, cassar. Cluj (Băstya utca 2).

Totodată rugăm pe on. participanți ca numai cât se poate să se prezinte în costum național, pentru că vrem, ca serbarea aceasta să aibă un caracter românesc cât se poate de specific.

Comitetul aranjator.

Petrecre cu jocuri naționale în Sibiu. Comitetul central al „Asociațiunii”, voind să înmulțească mijloacele materiale pentru întreținerea și înzestrarea „Muzeului Asociațiunii”, a decis, ca în fiecare an să aranjeze o petrecere în costume și cu jocuri naționale. Aceste petreceri sunt și mijloace potrivite pentru a cultiva portul național și minunatele noastre jocuri țărănești, față de cari în timpul din urmă se arată un interes tot mai mare.

În anul acesta petrecerea aranjată de „Asociațiune” cu concursul „Reuniunii femeilor române din Sibiu” va fi *Duminecă la 5 Martie n.*, în sala Casei societății din Sibiu. Venitul petrecerei se va întrebuința pentru înzestrarea „Muzeului Asociațiunii”. De aceea sperăm, că toți membrii Asociațiunii se vor grăbi a-și rescumpăra biletul de intrare. Toate contribuțiile se vor trimite oficiului de casă al Asociațiunii, Sibiu (Nagyszeben), str. Șaguna nr. 6.

La petrecere toate dansatoarele vor fi obligate a se prezenta în costum național. Costumele cele mai frumoase și mai originale vor fi premiate cu trei premii și anume: premiul I. va fi un covor, premiul al II-lea o periniță și al III-lea un săculeț, toate trei cu motive naționale, lucrate în școala de industrie a „Reuniunii femeilor române din Sibiu”. Premiile se vor împărți, în cursul pauzei, de o comisie aleasă, numai între costumele dela noi, fiindcă scopul e, să se scoată la iveală frumseța și originalitatea acestor costume. Doamnele și d-soarele se pot însă, prezenta și în costume din România și din celelalte provincii românești.

La începutul petrecerei — la orele 8 precis — se vor dansa următoarele jocuri naționale de membrii societății Hora: 1. *Hora trocărăască*, 2. *Zuralia*. 3. *De doi*, 4. *Brâu*, 5. *Crăița* și 6. *Hora fetelor*. Repetițiile acestor jocuri se fac cu zor și de sigur, că vor fi punctul cel mai atractiv al petrecerei. În pauză teologii seminarului Andreian vor juca *Bătuta* și *Călușerul*.

Biletele pentru petrecere se vând la librăria Arhidiecezană și seara la casă.

Prețul de intrare: de persoană 4 cor., loja rangul I. 25 cor., loja rangul II. 18 cor., loja sub balcon 15 cor.

Tot în ziua de 5 Martie n. va fi șezătoarea literară a scriitorilor români, despre cari vorbim în altă parte a ziarului nostru.

Din patrie.

Trupă japoneză — la teatrul din Arad. Ziarele din localitate anunță cu multă paradă de vorbă senzația ce se pregătește publicului din Arad și împrejurimi în timpul săptămânii viitoare. Celebritatea teatrului japonez *Hanako*, va da două reprezentațiuni teatrale. Trupa teatrală de rasă galbină în țara ungurească pentru întâia dată joacă în Arad.

Hanako, de altfel a întreprins un turneu european și începând din Paris intenționează să debuteze cu trupa sa distinsă pe toate scenele marilor orașe europene. Până acuma au dat reprezentații la Paris, la Viena, iar acum — și faptul acesta îl remarcă cu multă ambiție ziarele locale — din Viena vine deadreptul la Arad.

După Arad o să-și continue turneul artistic în spre Cluj, Oradea-mare și la urmă și în Budapesta o să dea o reprezentație.

Zilele reprezentațiilor nu sunt încă stabilite.

Monete de 5 și 50 fileri. Proiectul înaintat de ministrul de finanțe parlamentului, pentru sporirea de bani schimbători a avut darul să producă mișcare vie în Corporațiunile economice din țară, cari profitând de acest prilej binevenit iarăși militează pentru introducerea în comerț a monetelor de cinci și cincizeci de fileri, motivându-și pretenția cu lipsurile ce le întâlnesc zilnic

din cauza cantității insuficiente de bani schimbători și susținând că tocmai monetele cele mai trebuincioase, bani de 5 și 50 fileri lipsesc.

Toate cercurile de specialitate sunt de părere, că trebuiesc introduse aceste lipsuri fără amânare, sprijinindu-și aserțiunile chiar cu proiectul ministrului care însuș recunoaște, că sunt prea puțini bani în circulație.

Sunt speranțe, că guvernul se va lăsa înduplecat de dorința aproape unanimă a celor interesați, satisfăcând în felul acesta cu o inovațiune la aparență neînsemnată, una dintre exigențele vieții de toate zilele.

Din străinătate.

Advocat român în Viena. *Atragem atențiunea publicului românesc, în deosebi a comercianților, advocaților și oamenilor de afaceri dela noi și din România, că pentru orice cauze și daraveri ce au în Viena ori în Austria, să se adreseze către avocatul român Dr. A. Comoroșanu, Viena, XVIII., Gersthofenstrasse 73.*

Mișcări socialiste. Se știe, că înarmările Austriei și Italiei au produs cel mai mare rezonanz în cercurile socialiste austriace și italiene. La Triest s'a ținut deja în luna trecută un consiliu al conducătorilor, ca se aranjeze adunări atât în Austria cât și în Italia împotriva înarmărilor.

Deputații socialiști ai Camerei italiene, au ținut o consfătuire intimă, în care s'a discutat asupra acțiunii comune dintre socialiștii acestor două țări, care se va începe încurând.

S'a hotărât, ca adunarea, care s'a proiectat pentru 9 Martie la Viena, să se țină în aceeași zi la Roma.

La adunarea aceasta vor lua parte vr'o cincizeci de deputați austriaci. În aceeași zi apoi se vor ținea în Roma și în alte localități adunări populare, în cari se vor aduce rezoluțiuni întru resfrângerea înarmărilor și pentru acțiunea comună și amicală a acestor două state.

Boicotul recensământului din partea sufragetelor engleze. Sufrageta How Martyn organizează o acțiune întinsă împotriva recensământului, ce-l proiectează guvernul englez. A lansat un apel, în care provoacă între altele, femeile, ca să denege ori ce fasiune pe seama recensământului. Femeile în Anglia n'au drepturi politice, întocmai ca criminalii și alienații. Dreptul lor individual nu este recunoscut. Un guvern, care deneagă și aceste drepturi primordiale ale femeiei, trebuie boicotat și stângent în activitatea sa. Cine se lasă a fi susceput în recensământ, sprijinește guvernul și-l aprobă în activitate. Orice femeie conștie de demnitatea sa, nu-i permis să facă aceasta, ci va trebui să protesteze contra guvernului. Apelul acesta a stârnit multă senzație în Anglia.

Locuitorii Germaniei. Numărul sufletelor în întregul imperiu german era la 1 Decembrie 1910 de 64,869.821 față de numărul din 1905 de 60,641.489 și cel din 1800 de 56.367.178. E interesant, că Germania are aproape cu un milion mai multe femei decât bărbați. Cel din urmă recensământ ne arată 32,028.809 bărbați și copii, sexul frumos însă se ridică la suma de 32,840.072. Singură Prusia are 40,156.197 locuitori.

Procesul principesei Luiza. Președintele tribunalului din Bruxelles a fixat termenul pertractării procesului de moștenire al principesei de Koburg *Luize*, fiica repositului Leobold al II. pe ziua de 1 Mai.

Sunt semne, cari ne indică cu siguranță, că procesul va dura aproape două săptămâni.

Evident, că încercările de a ajunge la bună înțelegere nu au succes probabil, însă din cauze, cari nu sunt de natură să nimicească orice speranțe de împăcare. Cel puțin asta credem, că înseamnă fixarea unui termen așa îndepărtat.

Ultime știri

D. dr. I. Scurtu ne trimite următoarea telegramă din București :

„Tribuna neștiind ce scrie, insultă în articolul prim al numărului de Joi, în mod ridicol pe semnatarul unui pretins apel contra ei. Pretinsul apel nu este decât adresa scrisă de Mândrescu lui Oncu, Ciorogariu, publicată în acelaș număr al „Tribunei“. Mândrescu n'a fost autorizat a vorbi de vre-o conferință națională în legătură cu „Tribuna“.

Pentru semnatarul adresei,
dr. Scurtu.

Donație Universității din Moscova. O persoană privată din Moscova a dăruit suma de 18.000 de ruble rectorului Universității în scop de a înființa o fundație.

Procesul ministerului Stambulow. A urmat apărarea generalului Savov. El se apără foarte isteț. Declară, că dânsul nu poate fi făcut responsabil pentru activitatea politică a cabinetului, din care făcuse parte. El a fost un membru fără culoare politică a acelui ministeriu, care n'a exercitat nici o influență nici asupra politice externe, nici interne a guvernului. Acuză comisia investigatoare cu părtinire, căci a ascultat numai martori, cari au depus contra lui, iar cei favorabili lui, au fost respinși.

Respinge acuzarea ce i-se aduce, că comanda de munițiuni făcută de dânsul pe acel timp, n'ar fi fost justificată de situația politică a Bulgariei. Cere, ca în privința cailor aduși din Ungaria pe acel timp, să se țină o ședință secretă a Sobraniei.

Mari inundații în Polonia. Vistula s'a revărsat la Sandumir, pricinuid mari pagube. Și din alte orașe ale Poloniei se anunță mari inundații, cari au pricinuit pagube însemnate.

Convenție între America și Japonia. Președintele Statelor-Unite Taft a prezentat senatului un proiect nou pentru încheierea unui pact între America și Japonia. În înțelesul acestui proiect, pactul dela 1894 se modifică esențial și se șterge cu desăvârșire restrângerea emigrării japoneze.

Agravarea stărei regelui Nichita. „Narodny List“ află din Belgrad, că starea regelui Nichita e critică.

Sunt temeri de o congestie cerebrală.

*

O telegramă particulară anunță, că regele Nichita e grav bolnav. Medicul se teme de o emoragie cerebrală.

Acuzat periculos. În fața tribunalului din Monbrison sta o delicventă văduvă de 55 de ani acuzată fiind cu uciderea ginerelui fratelui său, pe care l-ar fi omorât din cauza, că o trata cumplit și voia s'o alunge din casă. Jurații au declarat pe țărâna furioasă de criminală însă având în vedere unele împrejurări atenuante, o condamnaseră la 20 ani muncă silnică. După enunțarea sentinței s'a întâmplat un incident penibil. Țărâna sări turbată aruncând un laț în capul procurorului, care-i ceruse condamnarea la moarte. Surprinși de scena înfiorătoare amuțiseră cu toții, iar delicventa infuriată izbi procurorul de pământ strangulându-l cu furie și țipând ca o nebună: Tu o să mori, bestio!

Președintele tribunalului se desmetici cel dintâiu sărind într'ajutorul bietului procuror. Veniseră și câțiva temnișeri punând capăt incidentului. Pe țărâna sălbatică au ferecat-o. Ea însă tot se mai sbuciuma strigând desperată :

- Am să gâtu bestia aceasta!

Moartea ministrului de războiu al Franței. Unul dintre cei mai distinși membri ai cabinetului Briand, generalul Brun, ministrul de războiu a murit subit.

Moartea l'a doborât de lângă masa sa de lucru. Vestea morții a produs impresie dureroasă în toate părțile. Anunțând președintele Brisson repausarea colegului iubit, deputații au rămas adânc consternați. Briand luând cuvîntul spune, că moartea neașteptată a lui Brun l-a mișcat în așa măsură încât nu are cuvinte să tălmăcească simțirile sale nici pierderea ce o a îndurat atât armata, cât întreaga Franța, mai ales însă guvernul, care a pierdut cu el poate cel mai muncitor membru al său.

Sfârșind d. Brian, ședința se ridică în semn de doliu.

Scandal la „Comedia Franceză“. Premiera celei mai noi piese „Après moi“ de Henry Bernstein la Comedia franceză din Paris a fost întreruptă prin demonstrația provocată de un grup de naționaliști Francezi din liga „Les Camelots du voi“. În cursul actului II, la un moment dat, s'a ridicat un domn și rugând pe ac-

torul de pe scenă (era tocmai Le Bargy) să înceteze, a strigat auditoriul: „Domnilor, piesa la care asistați este scrisă de un trădător, care a dezertat din armată. E rușine, că el totuși a fost admis la scena celui dintâi teatru național francez.“ O parte din public a aplaudat, restul a protestat, ridicându-se, s'a iscat un tumult, poliția a trebuit să intervină, și numai după ce au fost deținute și îndepărtate din sală 40 persoane a putut fi continuată reprezentația. La agitația spiritelor a contribuit și împrejurarea, că una dintre actrițe s'a prezintat pe scenă în haină după ultima modă: în rochie cu partaloni. Într'o scrisoare către ziare Bernstein recunoaște, că a dezertat după serviciu de cinci luni, dar a fost amnistiat. Cât pentru pantaloni, vor fi scoși fără milă. H. Bernstein este autorul pieselor de teatru: *Hoțul, Samson, Israel*.

Sbor peste marea Mediterană. Renumitul francez, inginerul Fabre se pregătește pentru o călătorie aeriană dintre cele mai interesante. Proiectează un sbor riscat cu aparatul său „Polyphemus“ peste marea Mediterană traversând tărâna dela Nizza până 'n Corsica.

Ministrul francez de marină i-a pus la dispoziție două Corvete, cari să-l însoțească. Aparatul de sborat al lui Fabre e unic în felul său. E anume pentru a săvârși sboruri la suprafața apei. Se poate ridica și lăsa pe apă. Afară de Fabre numai unicul constructor american de aeroplane, Curtiss a reușit să construiască un asemenea aparat.

Aeroplanul s'a dovedit cu prilejul experimentărilor, că este foarte stabil. E construit ca un monoplan. Garanția de altfel ne-o dă ingeniozitatea inginerului Fabre, care a construit azi cel mai perfect biplan *Paulhan*.

Greva studenților din Rusia. Comitetul studenților greviști a împărțit Miercuri prin sălile Universității din Petersburg esențe vătămătoare pentru ochi. Poliția a cerut să i-se comunice numele și adresa autorilor.

Numărul studenților greviști sporește.

Circulă șvonul, că greviștii primesc sume însemnate dela revoluționarii ruși din Londra.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

PIATRA MUERII

— Povestire din trecutul Bucovinei —

de Emil Grigorovitz

(10) — Urmare —

A aflat fata cu groază despre jalea Mărioarei și tremura, căci știa și ea atâta, că judecată aspră avea să se facă cu cei prinși și nu, colo la Baia, dar aici la ocne, chiar a doua zi. Așa cerea adevăcă călugărul roșu, venit cu judecătorul craiului, de care îi era frică și lui Hărman însuși. Decât i-a jurat Berta Mărioarei, că să facă toate chipurile să-i scape în orice chip pe tânărul ei soț. Apoi s'a apucat de le-a ascuns pe femeile venite într'un iatac de vară al ei, ce da spre locul mare gol, dinaintea țărânului cu florărie, cel de sub ferestrele boltite ale odăilor mari de oaspeți. Inima Mărioarei, măcar că liniștită puțin, bătea de grijă, căci zgomotele de oameni armați ce le auzia prin toată casa și spaima ei necurmată, că ce va fi făcând și unde anume se va fi găsimd Tudor cu tovarășii săi, nu o lăsau să poată să-și adune măcar gândurile. Apoi nici însăși Berta nu-i putuse spune încă nimic, că cum și în ce fel va isbuti să scape pe Vrăbie.

Abia într'un târziu de noapte, a venit înșărșit prietena la iatacul din grădină, însă fața

ei era galbănă de grijă și teamă. Toată stăruința bunei fete pe lângă tatăl ei, fusese zădărnice. Judecătorul crăiesc cerea moartea vinovaților, nici mai mult, nici mai puțin. Insuși bătrânul Hărman nu avea dreptul să se mai amestece. Căci ce-i oțărâse pe călugărul roșu și pe însoțitorul său crăiesc, ar fi fost, după cum înțelesese Berta, sosirea în goană a unui călăreț din Siret, care ar fi adus o scrisoare de amenințare dela Bogdan-Vodă.

Așa fel, osândirea vinovaților, putea să se facă încă în timpul nopții, căci acum îi chiar judeca.

Groaza femeilor, alergările nebune ale bietei Berta, cine le poate spune? Pe la miez de noapte însă un clopot jalnic vestea ciasul strașnic și prin fereastră, unde se afla Mărioara, se vedeau umbrele tot mai luminoase ale slujitorilor crăiești înarmați, cum urcau, unul câte unul treptele târnațului dinaintea ușilor mari deschise, din cari începea chiar să iasă ceata fioroasă a celor cu judecată. Pe treptele din dos au fost aduși în urmă și Solcenii, legați în lanțuri, împreună cu căpitanul Vrăbie. Călugărul în haine roșii a luat din mâna judecătorului osânda scrisă în latinește, a trecut-o în mâna părcălabului de față și acesta, punându-i pecetea, a dat-o unui crainic să o citească cu glas înaintea osândiților.

Apoi s'a dat un semn tăcut și s'a apropiat cu capul ascuns sub un coif negru, armașul cu barba ca focul, ținând un mare paloș în mână. Până a se ști ce avea să însemne aceste toate,

doi Săcui uriași l'au și înhățat pe Vrăbie dintre lăncieri și i-au plecat capul peste un butuc adus la capul scării târnațului.

Un țipăt sfâșielor urmat de răcnetul a trei femei, ce isbutiră să deschidă în minutul acela obloanele ferestrei dela căsuța din grădină, au răzbit prin văzduhul tăcut al nopții și paloșul scânteietor de lumina roșată a făclielor, s'a coborât ca un fulger ucigaș peste gâtul lui Vrăbie. Căpățina a sărit departe, peste răzămătoare și, — soarte neînțeles de crudă — a căzut între brațele întinse ale Mărioarei, umplând-o peste tot cu sângele cald ce țîșnea din vinele pline de viață.

Urlete asurzitoare s'au auzit însă în clipa aceasta de groază de după zidul grădinei, și până să se desmetească cei de față, că ce anume putea să fie pricina, a și venit un ropot de cremenii ascuțite aruncate de prăștii omoritoare și judecătorul comis crăiesc, cu tâmpla găurită, a căzut întins peste leșul jertfei sale, pe când bătrânul Hărman se sbătea și el cu tidva sfărâmată de altă piatră ucigașă. Până a da năvala înlăuntrul casei, ale cărei uși erau acum astupate de grămezele slujitorilor doborâți prin cremenile prăștiașilor și săgețile arcașilor moldoveni, urcați pe creasta zidului, jumătate din oștenii ce stau pază în jurul celor aduși la osândă, se svârcoleau trăzniți de arma năvălitorilor. Cealaltă jumătate însă a rupt-o la fugă, în curtea cea mare, spre a-și căuta caii și scăparea. Decât în timpul acesta niște frați credincioși dintre lucrătorii ocnei, înțelegând ciasul

Călătoria lui Wilhelm la Roma. Acum se știe pozitiv, că Impăratul Wilhelm nu va merge la Roma. În absența sa va fi reprezentat prin moștenitorul de tron al Germaniei. Prințul moștenitor se află în prezent în India, de unde va pleca pentru scurtă vreme la Egipt și insula Corfu, iar de aici prin mijlocul lui Aprilie la Roma, ca să asiste la serbările de 50 ani ale Unirii. Prințul va preda oficios felicitările tatălui său familiei regale italiene cu prilejul serbărilor naționale.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut: „*Revista democrației române*” Anul II Nr. 2, revistă săptămânală, cu următorul sumar: I. A. Candiani: Casa rurală. I. Păun-Pincio: Sonet (versuri). Gh. Despina: Chestiunea femească: Emanciparea femeiei. Sym: Însemnări cu prilejul reprezentării tragi-comediei „Cidul”. Gh. Șuer: Spovedanie, studiu de pedagogie militară (urmare și fine, cu o notă a R. D. R.). Anchetele noastre: Ancheta rurală a comunei Leu, județul Romanați, de Gh. Gh. Rădulescu, învățător. Corespondență: Circulara d-lui G. C. Albu, procuror de Tecuci.

— *Vatra școlară*, revistă pedagogică. Anul IV nr. 2, cu următorul cuprins: Dr. P. Șpan: Pedagogia ca știință. V. Stan: Mișcări reformatorice în pedagogie. Din primii ani de școală. Iulian Lucaș: Câteva idei reformatoare în noua situație a școlii române. Informațiuni. Administrația: Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 27.

ECONOMIE.

Piața grânelor din Aradul-Nou.

23 Februarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	800 mm.	. . .	10'40	—	10'65
Orz	„	. . .	7'40	—	7'50
Ovăș	„	. . .	7'50	—	7'60
Secară	„	. . .	7'—	—	7'10
Cucuruz	300	„	4'70	—	4'80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 gpe

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

„CRIȘANA”, institut de credit și de economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de conducător-contabil la filiala institutului de credit și de economii „CRIȘANA”, ce se va deschide la Gurahont (com. Aradului), se publică concurs cu termin, până la 10 Martie 1911 st. n.

Salarul conducătorului-contabil se fixează în Cor. 1800, care cu timpul și dacă respectivul se va dovedi vrednic, i-se va mai putea urca, Cor. 400, bani de cvartir; în afară de aceasta mai primește 6 cvinevenale à 10% după salarul fundamental și tantiemă statutară.

Dela reflectanții la postul din chestiune se recere ca să fie absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poseadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă atâta praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agendele înființândei filiale.

Se cere mai departe a fi eliberat de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv — când va fi înscris și la fondul de penziune al institutului — și va avea a depune o cauție de Cor. 2000, la intrarea în funcțiune.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a se ocupa la 1 Aprilie 1911 st. n.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Brad, 16 Faur 1911 st. n.

Direcțiunea.

Un candidat de avocat

cu praxă bună, află aplicare începând cu 1 Martie în cancelaria avocatului

dr. Iustin Marșieu,
Arad.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi suscepții de

plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem” și din
„Balkáni herczegnő”

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

răzbunării, au deschis repede porțile de sub cetățuia sărării, de au intrat în voie Solcenii, Arboreni și Olovețenii sosiți în gloată, ca să npresoare ocele și să scape de căpitanul lor.

Strașnică le-a fost răzbunarea, când a găsit pe viteazul lor Tudor descăpitat și pe sărmana Mărioara scaldată de sângele iubitului ei, căzută în nebulie. Strașnică a fost și răsplata ce și-o luau acum și cei deslegați din lanțuri, ce văzură și așteptaseră moartea cu ochii. Abia a putut să o scape baba Anuța pe nefericita Berta de soarta crudă a-și urma și ea pe tatăl său. Până a răsări soarele pe cer, toată cetatea ocnelor era prefăcută în cenușă și subt jăriștea locului blăstemat zăceau trupurile celor ce încercase a se împotrivi Moldovenilor. Poate numai din cei lăncieri ce apucaseră a încăleca caii lor și ași face drum cu paloșele, de au scăpat teferi câțiva, și au dus vestea răzbunării romârești la Baia. Părcălabului însă și armașul său, cari fuseser prinși vii, îi s'au tăiat capetele pe butucul de osândă al nefericitului căpitan Vrabie. Numai cât doi din cei mai vinovați dușmani, vinovați chiar după spusele părcălabului, care cercase a se desvinovați în ciasul morții sale, că nu periseră nici de sabie și nici de foc. Nu se găseau în nici un chip, cu toată căutarea, dispăruse ca printr'o vrajă. Era călugărul roșu și popa Clar, duhul rău al ocnelor. Ce pusese acest nemernic la cale prin uneltirile sale împotriva Solcenilor, fuseser adus la jalnică îndeplinire de mai marele său stăpân, călugărul franciscan, ajutat prin comisul crăiesc. Amândoi

erau acum vinovați înaintea unei mulțimi înverșunate și cumplit pornite pe urma morții crude a căpitanului Vrabie. Cum erau să-l și uite oamenii, pe acest voinic de seamă, mai ales în fața rătăcitei sale Mărioare ?

Solcenii cu tovarășii lor se întrebau acum, ce s'a putut face cu acei doi mari vinovați. Și luând la întrebări și cercetare pe o samă din lucrătorii ocnelor, ținuți deocamdată sub pază bună, au ajuns la presupusul, că numai într'un chip au putut scăpa din cetățuia sărării și anume, prin scobitura adâncă a ocele vechi, care răspundea până în fundătura muntelui, din dosul curților arse ale lui Hărman. Pe aceea scobitură se putea strecura prea bine un om și, cine știa bine această ieșire tainică, era mai ales popa Clar. Numai pe acolo după cum credeau acum Solcenii, l'a putut scoate șiretul de păpistaș pe mai marele său, de l-a scăpat de răfuiala ce avea să i-se facă. Și așa a și fost, precum avem să vedem mai departe. Decât toată fapta își găsește și răsplata și cu toată haina preotească, sub care-și ascundea stăpânul ca și sluga răutatea și păcatele socoteala pentru cele auzite împotriva nevinovaților locuitori băștinași, trebuia să-i ajungă curând.

A doua zi, spre sară, după cele întâmplăte pe la apa Solonețului, a părăsit o ceată de vr'o șapte oameni, cam pe furiș, colțul codrului întunecos și nestrăbătut de picior omenesc, ce se întinde dinspre obârșia Solonețului între cele două culmi înalte Custura și Zofleu. Un om bine

deprins cu căile acele singuratică, mergea înainte, călăuzind tovarășii cu multă pricepere, spre a scoate la locuri mai umblate. Afară de călăuză, în care găsim îndată un vechiu cunoscut, pe diacul Maxim, toți ceilalți călători tainici erau călări. Unul dintre ei nu prea părea însă deprins cu scest fel de umblare, căci se ținea necurmat alături de un alt tovarăș, ce îl bagă la rândul său foarte mult în seamă.

De ceilalți tovarășii nu ne va păsa, când cam știu, că neiscusitul călăreț nu era altul decât franciscanul, sau călugărul roșu, scăpat, ca și amicul său supus, popa Clar, de urgia năvalei Moldovenilor în ocele crăiești. Cum au scăpat, ce au făcut de s'au întâlnit cu cei câțiva lăncieri dela părcălabie, nu putem spune și nici nu avem răgaz, căci cum acești oameni fugeau cu sărg de soarta dreptății, căutând cu grijă să domnească dinaintea dreptății și noi îi vom urmări înainte, pentru a ajunge mai curând la sfârșitul lucrurilor. Știa diacul Maxim bine potecile și cărările dinprejurul Solcei și le știa și mai bine încă pe cele din locurile, unde copilărise, adică prin valea Moldovei. De aceea a apucat fără zăbavă drumul înapoi spre schitul Amoruului cu gândul, că pe acolo să răsbătă mai cu fereală spre Baia. Nu ieșiseră nici bine la lumină, că iată au zărit de pe un dâmb, unde se opriseră o clipă, un lucru care i-a pus pe toți în grije.

(Va urma)

Mare asortiment
de
ghete de bal

Incoloarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de laek și chevreaux



la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat in recvizite de scris
pentru cancelarii, hârtie albă de scris,
hârtie concept, penițe, cerneală, cre-
oane, ș. a., tipărituri pentru advocați și
socoșile bisericești. Cărți de literatură,
pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nu-
vele și romane, acomodate pentru bi-
bliotecile parohiale și școlare.

Recvizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane,
ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire
de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, can-
dele, brâne și pălării preoțești, precum și toate
cărțile bisericești.

Recvizite școlare fizicale conform artico-
lului de lege XXVII. din 1907, hartele geo-
grafice necesare în școlile populare. Ta-
blouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

Tobuze pentru Țigaretete

de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria **FRAȚII ROTH**

ARAD, Andrassy-tér. (Vis-a-vis de Monumentul-sfânt).

La

Librăria die- cezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu cop-
cii, 1 vol. 14.50, toate
volumele Coroane 172.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a executa tot
felul de tipărituri ca : Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și eroğațiuni,
învitări pentru petreceri.